

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

42 årg

Nr 1 2010

Tema: Musik

Övrigt ur innehållet: *Tingatinga, Mama Barbroskolan, Tumaini, Hallsberg-Kyamatawara*

TIDNINGEN HABARI

utges av
**SVENSK-TANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN**

REDAKTION e-post: habari@svetan.org

Lars Asker, redaktör tel 08-38 48 55, mobil 0705 85 23 10
Friherregatan 133, 165 58 Hässelby

Göran Berleen tel 08-583 57301 (hem) mobil 073 976 1862

Lennart Ekblad tel 073 909 40 23

Erik Janson tel 08-6697739

Eva Löfgren tel 08-36 48 88 (hem), mobil 0702 11 98 68

Sten Löfgren tel 08-36 48 88 (hem), mobil 0708 90 59 59
fax 08-760 50 59

Folke Strömberg tel 08-91 73 27, mobil 0706 91 73 06
Årstavägen 113, 120 58 Årsta

PRISUPPGIFTER 2010

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	300 kr
Familjemedlem exkl HABARI	50 kr
Ungdomsmedlemskap	150 kr
Prenumeration HABARI	250 kr
Enstaka HABARI	50 kr

(äldre nummer pris efter överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på SVETANs postgiro 35 95 50-1
– ange på talongen vad som önskas.

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

1/99 Symposium/Nykterhet	3/04 Gruvnäringen
2/99 Ekonomi, Årsmöte, Resor	4/04 HIV / AIDS
3/99 Presidentbesök	1/05 Resor, turism
4/99 Media, Skulptörskolan	2/05 Forskning
1/00 Nyerere, Barbro, Utbildning	3/05 Konst och kultur
2/00 Tanzania-bilden, Förlag	4/05 Demokrati och utveckling
3/00 AIDS, Utbildning, Resor	1/06 Lake Victoria, ny regering mm
4/00 Mama Barbros skola, Litteratur	2/06 Alkohol
1/01 Dar es Salaam	3/06 Kvinnors villkor
2/01 Zanzibar	4/06 Utbildning
3/01 Utbildning, AIDS, Zanzibar	1/07 Swahilikulturen
4/01 Swahili	2/07 Jordbruk
1/02 Uhuru 40år, JOHA, skulptörproj	3/07 Investeringspolitik mm
2/02 AIDS, IT, JOHA Trust	4/07 Flyktingar
3/02 Bagamoyo, Missionssjukvård	1/08 Tumaini, snidade dörrar mm
4/02 Slavrutten, ekonomisk reform	2/08 Bildkonst
1/03 Lake Victoria med kringområde	3/08 Kina, NAI, Zanzibar mm
2/03 Kilimanjaro	4/08 Makondeskulptur, Kina, WIOMSA
3/03 Stödorganisationer, Tingatinga	1/09 SVETAN 40 ÅR
4/03 Urbanisering	2/09 Parlör, politiska makten, slaveri
1/04 Lokala språk och kulturer	3/09 Biståndshist., Tumaini, livshist.
2/04 Musik	4/09 Klimat och energi

Omslag: En målning av Kaspar Hendrick Tedeo i den ursprungliga Tingatingagruppen med motiv från en traditionell Ngoma i Tunduru i södra Tanzania. Foto: Jesper Kirknæs.

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen – kontakta Lars Asker. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Myran Grafiska, Varberg 2010, ISSN 0345-437
Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 1/2010

SVETAN

www.svetan.org

BOX 22003
104 22 STOCKHOLM

e-post: info@svetan.org

Organisationsnummer
802006-3635

STYRELSE

e-post: styrelsen@svetan.org

Helena Nyström, ordförande
tel 008-669 36 27

Ann Lorentz-Baarman, kassör

Agneta Johansson, sekreterare
tel 08-510 508 34

Lars Asker, ledamot
Fredrik Gladh, ledamot
tel 08-647 08 87

Sten Löfgren, ledamot
Jon Erik Rehn, ledamot
Harriet Rehn, suppleant
Olle Wallin, suppleant

*

LOKALREPRESENTANTER

Gunilla och Ronny Lundberg
Storgatan 86, 903 33 UMEÅ
tel 090-12 97 92

Olle Wallin
Övermorjärv 14, 952 93 Kalix
tel mob 070-2255057

Torbjörn Klaesson
Lillmossev 49, 663 42 HAMMARÖ
tel 054-52 23 64

Rehema Prick
Åtorps Björkv. 7, 443 31 LERUM
tel 0302-154 13

TANDALA c/o Bo Sahlée
Mariedalsv 56 E, 217 45 MALMÖ

*

STÖDPROJEKT

Skulptörskolan
Postgiro 465 9945-2
Projektkoordinator Sten Löfgren
E-post: sten@svetan.org

Tumaini Children's Center
Kontaktperson Katarina Beck-Friis
E-post: katarina.beck@comhem.se

*

Bagamoyo Sculpture School
P O Box 89

Bagamoyo, Tanzania
E-post: bmsculpt02@hotmail.com

*

Tanzanias ambassad

tel 08-732 24 30 /31
Näsby Allé 6, 183 55 TÄBY
E-post: mailbox@tanemb.se

www.tanemb.se

REDAKTÖRENS SPALT

Musik är temat för detta nummer av Habari. Någon sammanfattande artikel om musikindustrin i Tanzania lyckades vi tyvärr inte få.

Krister Malm som tidigare skrivit mycket har som pensionär inte följt med de senaste åren. När jag fick kontakt med honom seglade han i Karibien. Men problemen med copyright-frågor, åtkomst till radion mm gäller i stor utsträckning fortfarande. Däremot har ny teknik gjort inspelningsutrustning mer tillgänglig och en hel del inspelningsstudior tillkommit.

Kongorumban som vi oftast förknippar med Tanzania har fått stark konkurrens av hiphop, hårdrock, reggae och rapp mm, framför allt bland städernas ungdomar.

Den som vill läsa mer, se gärna Dagens Nyheter den 9 januari om Kinshasas musikliv och Habari 2/04 som finns på hemsidan.

Svetan har just fått positivt besked från Forum Syd om att stödet till Tumaini inte drabbas av Sidas neddragningar. Något avtal med Forum Syd för 2010-12 har dock ännu inte skrivits i väntan på besked från Sida om utformningen av avtalen. Se sidan 5.

Nästa nummer kommer att handla om Kibaha Nordic Project som just haft jubileumsfirande med bl a medverkan av vår ambassadör och tidigare Kibahaläraren Staffan Lundqvist. Det finns säkert flera läsare av Habari som har minnen från Kibaha, hör av er!

Lars Asker

DJ Amos – producent och musiker

Hiphop, gospel, soul, och lokala musikgrupper. I tre år har DJ Amos haft sin egen studio och har sammanlagt producerat musik till över 65 olika grupper i Tanzania. Ändå menar han att musikbranschen i Tanzania kan vara både hård och krävande. Själv saknar han till exempel de instrument och den moderna utrustning som behövs för att kunna locka till sig större och mer populära artister. Något som skulle ge honom en bättre inkomst och större möjligheter till att expandera som producent.

–Efterfrågan från artister som vill spela in sin musik är hög, säger musikproducenten Amos Muugobwa. Musiker från olika delar av Tanzania kommer hit och vill spela in sin egenkomponerade musik för att sedan kunna sälja den på marknaden.

Mestadels är de som kommer för att spela in sin musik arbetslösa. De saknar inkomst och pengar och de drömmer om att en dag kunna försörja sig på sin musik. Det är lika många män som kvinnor som kommer till DJ Amos, och de är många. Ibland måste han jobba 24 timmar om dygnet för att hinna med alla de artister som önskar att få spela in.

–Man måste rätta sig efter artisten, önskar de att få sin skiva gjord inom en viss tid så gäller det att hålla denna tid.

DJ Amos sitter i sin studio. Han pratar ivrigt och gestikulerar med händerna. På väggen bakom honom hänger diplom och en elgitarr, framför honom finns dator, högtalarsystem, och ett keyboard. Det är denna utrustning DJ Amos använder sig av, när han spelar in de olika artisterna som kommer till honom. Och så mikrofonerna förstås, som står uppradade utanför det fönster som skiljer teknikrummet från uppspelningsrummet. DJ Amos ser på mig och fortsätter.

–Men jag skulle kunna göra så mycket mer för de musiker som kommer hit. Jag skulle kunna ha fler instrument, som trummor, gitarrer, bas och en modernare utrustning. Idag har jag en second hand dator, det vore bättre med en laptop, säger han och nickar mot den stationära datorn som finns i rummet.

Det går ganska bra

Ändå känner han sig relativt nöjd. Han klarar sig bra ekonomiskt på den inkomst han får när artister hyr in sig i hans studio för inspelning. För att spela in gospel betalar musikerna 300 000 Shs till DJ Amos, och för hiphop är priset högre, då betalar artisten 500 000.

–Det krävs mer arbete kring hiphop, fler moment i processen från första inspelning till färdig produkt.

DJ Amos förklarar att först spelas rösterna in, sedan de olika instrumenten, var och en för sig, och vid slutskedet mixas de olika ljudbitarna ihop och sätts samman till en låt. Vid gospel är det endast röster, hiphopen kräver däremot bland annat rytm och olika instruments samverkan. Att skapa musik är ett intensivt men givande arbete, menar Amos.

Trison och The Joshua Generation

Trison är en av de artister som hyr in sig hos DJ Amos. Han är precis som många andra arbetslösa och har sedan länge haft ett stort intresse för musik. Redan som liten sjöng och spelade han i kyrkan. Idag komponerar han och skriver texter till olika tillställningar som bröllop, kyrkliga framträdanden och till andra festligheter. Trison drömmer, just som de flesta andra som söker sig hit, att kunna skapa sin musik och att bli självförsörjande av den.

–Jag har precis startat ett band, berättar han. Vi är sex medlemmar med ett gemensamt intresse, musiken. Vi sjunger gospel och kallar oss för The Joshua Generation.

I sin hand håller Trison ett dvd-omslag. Han har själv designat omslaget på framsidan, men det ska inte vara så förklarar Trison, utan omslaget ska skickas vidare för att designas av en grafiker, någon som han själv funnit och tagit kontakt med. På samma sätt som han även fått kontakt med DJ Amos. Det var genom muntlig kommunikation musiker mellan.

–Jag hörde mig för, jag ville ha den bästa, säger Trison. Sedan gick jag runt och besökte de olika producenterna man tipsat mig om och så fastnade jag för DJ Amos. Han erbjuder god kvalitet.

Amos och Trison i Amos studio

Sifuni Band

DJ Amos vet vad musiker efterfrågar, han har bred kunskap inom musikbranschen, efter att själv ha varit en känd musiker i Tanzania. Han startade sitt band *Sifuni Band* tillsammans med några vänner, när han var i tjugooårsåldern. Bandet blev snart sponsrat och kunde därför turnera runt om i Tanzania.

Också Trison drömmer om att kunna bli sponsrad och han menar att det är en nödvändighet för en musiker som vill lyckas.

–Utgifterna är många. Först hyra till inspelning, sedan kostar designen av cd och för att komma ut på marknaden måste man ha kopior av cd eller kassett och så krävs ju även att man syns i reklam.

Trison vill skapa 100 kopior av de kassetter och cd:s som innehåller hans musik. Priset för att producera en kassett är 1500 Shs, för att producera en cd är priset 3500, då utan omslag, önskar man designat omslag får man betala upp till 7000 Shs. Ändå verkar musikbranschen vara eftertraktad i Tanzania, och många vågar ta chansen och satsa på sin dröm. Hittills har DJ Amos producerat musik för 70 olika grupper i olika delar i Tanzania under de tre år som han har haft sin studio, och också han drömmer om att en dag åter få komma ut och turnera, men inte som innan, utan nu utanför Tanzanias gränser.

–Jag vill bli internationell, säger han. Jag vill till Europa, USA, Storbritannien. Men jag vill också fortsätta arbeta i min studio, och hjälpa andra att utvecklas och nå sina drömmar.

Text och foto: **Therese Ivarsson**

En musikupplevelse ”i världens ände”

I oktober 2009 besökte 14 personer från Österåker/Östra Ryds församling två församlingar på Kilimanjaro. Här kommer dagboksanteckningar från två av deltagarna, Jan Bonander och Kristina Ohlsén-Runolf.

För några år sedan fick vår församling besök av Kennedy Kisanga, som är präst i Fukeni församling på Kilimanjaro. Han är en gammal vän till oss sen mer än 30 år. Nu blev han också vän med kyrkoherden och vår internationella grupp i Österåker/Östra Ryds församling norr om Stockholm. Kennedy berättade om församlingen Fukenis mejeri som ger mjölk till skolbarn. I oktober 2009 reste vi 14 personer till Tanzania. Under året hade vi många förberedande samlingar för resegruppen. En källa till kunskap var självklart tidningen Habari.

I detta temanummer om musik vill vi här lyfta fram en gudstjänst i byn Foyeni, som ligger högt uppe på berget Kilimanjaro. Vår församlings kyrkoherde heter Jan Bonander och han skrev på sin blogg om denna gudstjänst med prästens perspektiv. En av våra kyrkomusiker heter Kristina Ohlsén-Runolf och det var hennes tur att skriva resedagbok för den dagen. Dessa två ger sina spontana reaktioner.

Vi som var reseledare för gruppen heter Mick och Magnus Lidbeck och vi har tidigare varit missionärer Tanzania.

Nu till de två berättelserna:

Från kyrkoherdens dagbok/blogg

Söndag. Gudstjänst i Foyeni. 600 m över Fukeni uppe bland bergen där grönskan är underbar. Bananer och majsodlingar och djungel. En väg som var obeskrivlig, både vacker och osannolik som väg sett. Men vi kom fram. Vi möttes av en

Efter gudstjänsten är det auktion på kollekt in natura.

Foto: Magnus Lidbeck

ursprunglig chaggaorkester som består av trummor av 1,5 m urholkade trädstammar som hålls på axeln, ett litet skinn i botten som man trummar, därtill en ”tamburmajor” som blåser i ett horn från någon slags antilop av större modell. På huvudet mössor av tvåfärgat apskinn. Otroligt ljud och människor som dansar och sjunger till denna orkester.

Jag har aldrig sett eller hört något liknande. En lång gudstjänst där vi överlämnade vår gåva i form av ny nattvardsservis. Jubel!!! Tre körer sjöng till komp av trumma. Dessa körer är värda en egen berättelse. Alltid entré i form av ett långsamt gungande, vandrande fram mot ko-

ret. Stämsång och rytm och alltid rörelser från körsångarna. Underbart. Offergång där dagens gåvor till församlingen överlämnas under sång förstås. De som inte har pengar, vilket är många, ger kollekt i form av grönsaker, frukt, djur såsom höns och grisar. Denna dag skedde detta på ett speciellt sätt. Jag och Kennedy fick gå ut ur kyrkan och hämta chaggaorkestern som spelade och alla de som hade ”varor” tågade in under rytmik och sång. Alla varor överlämnades och Kennedy och jag fick med handskakning tacka alla, en och en.

När sedan nattvardsgång följde, så fanns alla gåvor i koret, så under duklagen fick vi kliva över hönor och socker-rör. Allt till rytm och sång. Jag var helt själsligt slut efter denna upplevelse. Det var nog den starkaste gudstjänst jag varit med om. Till saken hör också att jag förstått att inga svenskar tidigare som grupp besökt denna kyrka. Vi blev först tilltalade som tyskar. Detta är världens ände som Kennedy uttryckte det och därför är de så oerhört stolta över vårt besök. Ord saknas!!!

Från en kyrkomusikers dagboksanteckningar

Några intryck från gudstjänsten i Foyeni söndagen den 1 november 2009.

”Vi möttes av en ursprunglig chaggaorkester...”

Foto: Magnus Lidbeck

"Ungdomskörens ledare är en mycket musikalisk ung kille som väldigt noga ger ton till alla stämmor."
Foto: Torsten Runolf

"Under denna fantastiska gudstjänst får jag många anledningar att reflektera över varför musiken i Tanzania och speciellt musiken i den lutherska kyrkan berör mig så mycket.

Vid många tillfällen är sången ackompanjerad av synt, ibland av två syntar som spelas med stor glädje – men som tyvärr omöjliggör det improviserade och varierade.

Här, i Foyeni, får jag många genuina intryck av musiken, eftersom ingen förin spelad syntbakgrund kan styra eller förstöra.

Musiken är baserad på tre ackord: Tonika, Subdominant och Domintackorden i tonarten.

Kyrkokören sjunger en mer arrangerad sång med imitationer som startar i basstämman och sedan tas upp i de tre damstämorna. Precis som hos oss så kommer leendena när någon stämma "missar lite". Eftersom ingen synt styr, så förekommer här ritardando och tempoväxlingar, vilket gör det hela mycket mer levande.

"Körerna dansar alltid till sången. Det verkar vara en enhet – rörelse/sång."
Foto: Torsten Runolf

Ackorden är ofta i grundläge, inga septimor och inga mollackord!

Ungdomskörens ledare är en mycket musikalisk ung kille som väldigt noga ger ton till alla stämmor. Hans röstomfång är enormt – han har inga som helst problem att sjunga med i sopranernas stämma. Till hans karismatiska calland-responssjungande växer sångerna och varieras i all oändlighet. Församlingen faller in, med sång eller rörelser.

Körerna dansar alltid till sången. Det verkar vara en enhet – rörelse/sång.

Ofta en lång introduktion med bara rytm så att alla kommer igång med stegen och sedan upprepas sången många gånger. Tänker på hur vi hos oss sjunger sången max en gång med olika verser och texter. Här är sångerna inte uppbyggda med vers/refräng. Kan upplevas lite tjatigt – men då tillför koreografin en variation. Intonationen är mycket vinglig ibland – med våra mått mätt. Uttrycket och rytmen är helt outstanding! Detta är framföranden som berör oss – den stolthet som finns hos alla sångare, liten som stor, blir mycket påtaglig.

Även psalmerna som sjungs av alla i församlingen och den övriga liturgiska musiken framförs helt utan instrument. Alla improviserar stämmor – oftast i 4-stämmighet med harmonik som är baserad på 3-ackordtänkandet. Dessa för oss välbekant psalmer som återfinns i vår gemensamma lutherska psalmskatt, får här andra ackord och utvecklingar som för tankarna till hur vi sjöng psalmer i kyrkan före orgelns dominans. Då utvecklade vi alla dessa lokala koralvariationer som idag mestadels finns kvar i form av "museala" dalakoraler.

• Saida Karoli

- Saida Karoli föddes 1976 i byn
- Rwongwe i Kageraregionen
- under fattiga förhållanden
- med en alkoholiserad far.
- Saida fick bara gå fem år
- i skola.
- I Kagera får traditionellt flickor inte ägna sig åt musik men hennes mor uppmuntrade henne. Modern dog när Saida var 20 år och trots omgivningens motstånd fortsatte hon att spela trummor och sjunga.
- Hon "upptäcktes" 2001 av Felician Muttaa i FM Productions och har snabbt blivit en känd sångerska som kompar sig själv på trumma. Hon slog igenom med Chambua Kama Karanga (Marie Salome) som låg i topp på Tanzanias topplista sex veckor i sträck. Hon har turnerat i hela Östafrika och vunnit flera Tanzania Musical Awards. Hon betecknas som traditionalist med en mycket tilldragande sångröst. Hon sjunger mest på sitt eget språk Haya, men även på swahili, oftast egenkomponerade sånger.

• Kapade Sida-bidrag

- Sida har fördelat samtliga 2010 års anslag till de 15 svenska organisationer som bedriver arbete i utvecklingsländer och har så kallade ramavtal. Totalt är det 1,2 miljarder kronor – en minskning jämfört med 2009. I totalbeloppet ingår drygt 44 miljoner till reformarbete i Östeuropa. Organisationerna beviljades också stöd för informationsarbete och opinionsbildning kring bistånd och utvecklingsfrågor i Sverige, drygt 54 miljoner kronor. Informationsbidrag till civilsamhällets organisationer har efter regeringsbeslut minskat från 128 mkr 2009 till 60 mkr 2010. Sida beslutade minska anslagen med en lika stor andel för samtliga ramorganisationer.

• Anslag till ramorganisationer år 2010

- 175 mkr Forum Syd
- 146 mkr Kooperation Utan Gränser
- 121 mkr Rädda Barnen
- 106 mkr Diakonia
- 105 mkr Svenska Missionsrådet
- 90 mkr LO-TCO Biståndsnämnd
- 90 mkr PMU Interlife
- 66 mkr Svenska Kyrkan
- 43 mkr Olof Palmes Int Centrum
- 36 mkr Afrikagrupperna
- 36 mkr SHIA
- 35 mkr Sv Naturskyddsföreningen
- 25 mkr PLAN Sverige
- 22 mkr Världsnaturfonden
- 18 mkr RFSU

Musikindustrin

För drygt ett år sedan började jag och min fru Sara söka efter volontärjobb i Tanzania. Kylan och människor som inte skrattar så ofta fick oss att längta bort. Sara har delvis vuxit upp i Tanzania då hennes föräldrar arbetat som missionärer i Tabora och Arusha, så valet av destination kändes självklart.

Av en slump fick vi kontakt med Per-Åke Olsson som under många år arbetat i landet. Han var intresserad av att få hjälp i den studio han varit med och byggt upp och frågade i fall vi hade kunskap om ljudteknik vilket var fallet. Vi bestämde att vi skulle arbeta i studion i några månader och vi var mycket entusiastiska över jobbet.

Per-Åke berättade för oss vid första träffen att han tillsammans med Godfrey Semwaiko i Kibaha hade startat en studio för ljudinspelning samt TV/videoproduktion vid namn *Usanii (artisteri) Production*. Per-Åke hade köpt all utrustning i Sverige och skickat till Kibaha som ligger i Pwani regionen 4 mil öster om Dar es Salaam. Kibaha har vuxit enormt de senaste åren sedan vägen in till Dar es Salaam rustats upp. För ett par årtionden sedan byggdes även ett stort sjukhus i Tumbi (en kilometer från samhällets centrum Maili Moja) tack vare ett samarbete mellan de nordiska länderna. Studion är belägen en kilometer från sjukhuset i Tumbi, precis bakom polisstationen, vilket gör att utrustning har fått vara i fred ifrån inbrott och annat.

Innan vi reste hade vi inte riktigt klart för oss vad resan skulle resultera i. Jag hade tidigare arbetat som ljudtekniker i Sverige men var osäker på hur den

Tanzaniska musikindustrin såg ut och vilken typ av inspelningar de skulle bli. Jag skulle komma att bli mycket förvånad.

Den varma fuktiga Dar-luften mötte oss sent en måndagskväll och vår chef och sedermera nära vän Godfrey Semwaiko mötte oss på flygplatsen. Vi var trötta efter den långa flygresan men ändå intresserade av att se studion och efter en rundvandring stupade vi i sängen på Nungweni Hotel i Maili Moja.

Bongo Flava och Hip Hop

Första dagarna bestod i att planera arbetet och sätta oss in i musikindustrin. De finns två rådande musikgenrer i Tanzania. Den ena kallas Bongo Flava och kan liknas lite vid den R'nB vi hör på radion här i Sverige, men är lite mer och dansant. Den viktigaste beståndsdelarna är ett slags trumkomp som längre tillbaks i tiden har spelats på naturtrummor. Den andra genren är Hip Hop som likadant är lite gladare och mer folklig än den västerländska.

Från ljudtekniker till producent

Efter en vecka i studion skulle Abbas Aka Manukato; en lokal förmåga, komma och spela in hos oss. Det var nu de visade sig att min roll som ljudtekniker inte skulle bli den viktigaste delen i mitt arbete. En ljudtekniker i Tanzania är snarare en producent och producentens jobb är att skriva så kallade "beats" till artisterna. "Beats" är musiken som artisterna sjunger eller rappar på.

Instrument är en bristvara och dessutom väldigt dyra vilket resulterar i att få människor har tillgång till dem vilket också gäller de flesta studior. De skriver därför sina låtar utan hjälp av in-

strument. De kommer sedan till studion och låter där en producent "översätta" deras sångmelodi till ackord och skapar sedan ett "beat" som artisten får sjunga på. Detta skulle bli den största delen av mitt jobb. Lyckligtvis hade jag tillräcklig kunskap då jag gjort elektronisk musik tidigare.

Radion nyckeln till framgång

Låten med Abbas blev vägen in i hjärtat av industrin för oss. I Tanzania är det viktigt att höras på radio, framförallt för att radion är det media som når flest människor i landet. Även om att spelas på radion inte genererar utan snarare kostar pengar är det ett effektivt sätt att få människor att gå på konserter, vilket är den enda inkomstkällan för de flesta musiker. Vi åkte till Kiss FM som är den största radiokanalen i Tanzania och mötte företagets VD. Han lyssnade med intresse på vad vi skapat. Sara som också är sångerska var med och skrev och sjöng tillsammans med Abbas på låten *Niwe Wako* och det tillsammans med mina västerländska influenser skapade något unikt. VDN Joseph Kusaga ville spela våra låtar och tyckte att Sara skulle göra en inspelning tillsammans med någon av de stora rapparna i landet och bestämde att Profesa Jay skulle komma till studion och jobba med oss. Två veckor senare anlände han till studion och vi började jobba. Vi hann inte få färdigt låten och Profesa Jay lovade att komma tillbaka för att göra klart. Innan han åkte frågade han oss i fall vi ville följa med som gäster till Zanzibar på hans sista konsert under en stor turné. Under resan fick vi många bra kontakter då de flesta av landets största artister reste runt på samma turné. När vi återvänt från resan började dock problemen hopa sig.

Divalater

En av baksidorna av Tanzanias musikindustri är att artister kommer upp från okändhet till otroligt kändisskap på oerhört kort tid. De blir ofta inte så långlivade i toppen men medan de befinner sig

Avslutningskonserten på Zanzibar på Profesa Jays landsomfattande turné. Profesa Jay till höger och hans medrappare DJ Choka.

Samuel Lundström

där får de mycket uppmärksamhet och kändisskap vilket gör att de flesta antar en nonchalant attityd. De svarar inte i telefonen, kommer inte som utlovat och vill att saker ska ske på det sätt de själva vill.

Att jobba med artister som inte kommer när de är lovat är en stor frustration, man finner sig själv sittandes och väntades i timtal och missar dyrbar arbetstid. Efter resan till Zanzibar hände just detta. Vi fick många kontakter och många lovade att komma till studion men de flesta dök aldrig upp. Detsamma gällde tyvärr Profesa Jay som aldrig återkom och fullföljde sin låt vilket skulle ha inneburit mycket bra promotion för studion.

Studion bakom polisstationen i Tumbi nära Kibaha

Korruption

Korruptionens armar har även nått till musikvärlden. Korruptionen hindrar många av de mindre artisterna att komma fram och stimulerar mest ett fåtal artister och musikskapare i toppen. För att få en låt spelad på radio behöver man muta programledaren. Summorna kan vara så stora som 1 000 000 tsh (ca 6000 kr) vilket för en vanlig Tanzan är en ouppnåbar summa. Om en artist lyckas samla ihop de pengar som behövs för att spela in en låt (ca 200 000 tsh) så blir det alltså i princip omöjligt för den artisten att få sin låt spelad någon annanstans än i hemmet. Vi gjorde de flesta inspelningarna gratis (några av de större artisterna fick betala) men fick senare reda på att de inte fått ut sina låtar på radion trots att många höll samma kvalitet som det som vanligtvis spelas.

Ljudboken

Under vistelsen arbetade vi även med ett sidoprojekt. Vi tog kontakt med en framstående bokförläggare i Dar es Salaam och la fram idén om att spela in ljudböcker. Han

blev intresserad och gav oss en barnbok att arbeta med för att göra en inspelning. Sara samlade ljud och skapade ljudlandskap som bakgrund till de olika berättarröster vi hittade i vår omgivning. Hon skrev även några barnsånger som vi tillsammans spelade in med hjälp av sångare i Kibaha. Vi blev nöjda med resultatet och visade upp den för flera bokförlag i Dar es Salaam. Alla blev både imponerade och intresserade av samarbete i framtiden. Det finns stora möjligheter med konceptet ljudbok, både för barn, ungdomar och vuxna i Tanzania.

Slutsatsen av vår resa är trots motgångar positiv. Tanzania har många fantastiska artister och det finns otroligt många fler som ännu inte kommit fram. Musiken har en framträdande roll i Tanzania och i fall man skulle finna alternativa sätt att undslippa och komma förbi korruptionen, skulle musiken blomma ännu mer och den Tanzaniska musiken skulle snart sprida sig utanför landets gränser.

Text: **Samuel Lundström**

Foto: **Sara Lundström**

Musiken går att höra på:
www.myspace.com/usanii

Taarab

Taarab är den klassiska musikstilen på Zanzibar som med starka influenser från Arabvärlden skiljer sig från vad vi uppfattar som afrikansk musik på fastlandet.

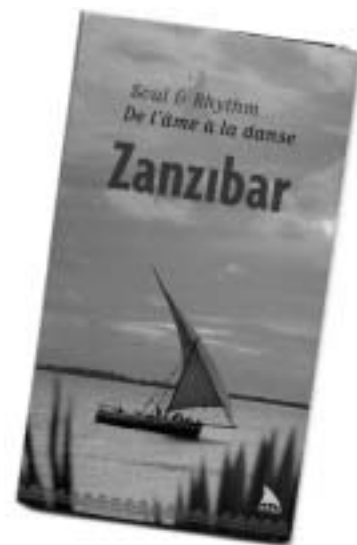
Taarab är arabiska för nöje eller något behagligt och har också koppling till *arab* som är besläktat med vårt *urban* det vill säga en stadsbo. Taarab blir då ett slags behaglig musik som man lyssnar till för nöjes skull (inte för att dansa till) i stadsmiljö. När Omanväldets säte flyttade till Zanzibar följde Taarab med och har sedan utvecklats med influenser från Indien och i sen tid från västvärlden.

I början på 1900-talet bildades flera klubbar där man umgicks och spelade för nöjes skull. Det var inte förrän på 50-60-talet som mera fasta orkestrar formades och började turnera. I och med att man på 1920-talet började sjunga på swahili populariserades Taarab och tog även upp element från fastlandet och landsbygden på Zanzibar. Från att ha varit ett nöje för hovet och överklassen blev det folkets musik.

Den ursprungliga sättning bestod av fem instrument: dumbak (trumma), rika (skallra), anun (egyptisk fingerplockad 72-strängad cittra), udu (arabisk luta) och fiol.

Samlingsalbumet *Soul & Rhythm: Zanzibar* består av två CD-skivor med inte mindre än 24 sidor text där man får lära sig det mesta om Taarab. Taarabs historia och utveckling, de olika Taarabklubbarnas historia, korta biografier över artister och översättning av sångerna.

De mest kända stjärnorna är Siti bint Saad 1880-1950 och hennes efterföljare Bi Kidude. Fatuma binti Baraka "Bi Kidude" började sjunga redan som barn på 20-talet och är fortfarande aktiv drygt 90 år gammal. Sommaren 2004 besökte hon musikfestivalen i Falun.

Den första skivan har tio spår av klassiska Taarab, kärlekssånger, på en dryg timme.

Den andra skivan *Ngoma* innehåller mera moderna och populära Taarabvarianter som Beni, Bomu, Kidumbak, Msondo och Qasida. Musik för bröllop, fester och dans.

Även denna skiva är på en dryg timme.

Lars Asker

Habari 1/2010 - sid 7

Mohammed hade en dröm

Mohammed hade en dröm. Han ville spela och sjunga med det band han hade tillsammans med sina bröder. De spelade pop och sålde sin musik på marknaden. Försäljningen gick bra. Nu finns inga kassetter längre kvar, den sista är redan såld. De kommer inte heller producera något nytt. De var tre bröder i bandet. Det finns bara en kvar. Mohammed är mager och tunn. Hans ögon är trötta och andningen tung. Hans äldre bror blev 20, den yngre inte mer än tretton. Mohammed är 17 idag. Jag vet inte hur många dagar han har kvar att leva.

Mohammed sitter i rullstol. Den är av stålstänger och ser alldeles för stor ut för den magra kroppen. Han sitter med sina armar brett isär för att hålla överkroppen upprätt. Hans blick är osäker och sökande, men efter ett tag slappnar han av och skrattar tyst mot mig. Det är hans mamma som hämtat in honom. Mohammed var placerad i en annan del av huset när vi kom och togs emot i vardagsrummet. Mohammeds mamma pratar nervöst på språket som jag inte förstår. Hon har placerat rullstolen som Mohammed sitter i, mitt framför mig. Han är i mitt blickfång. När vi pratar med Mohammed är hans röst ansträngd och kraftlös. Det är så mycket han vill förmedla, berätta om, men hans fysiska tillstånd tillåter det inte.

Polio

Mohammed har polio. Han är en av de otaliga personer som lider av ett fysiskt handikapp som orsakats av en sjukdom, eller en medfödd fysisk skada. Av Dodomaregionens nära 1,7 milj invånare har 16% av invånarna någon form av handikapp. Hade Mohammed och hans två bröder fått vaccin mot det skadliga viruset poliomyelits, som i vissa fall och som hos Mohammed, angriper det centrala nervsystemet och bryter ner kroppens nervbanor och muskler, hade vi aldrig behövts träffas som nu. Vanligtvis smittas barn med polio i 4-5 års ålder. Sjukdomen fås genom *fecal-oral route*, det vill säga genom oral kontakt med avföring från djur eller människor, eller av att man druckit orent vatten. Jag vet inte vad som orsakat Mohammeds situation, men jag kan inte tänka mig att det är särskilt svårt att bli smittad här. Mohammeds familj försörjer sig liksom 99% av Dodomaregionens befolkning på att vara småbönder. På gården, just utanför huset springer hönor, hundar, kor och människor om vartannat. Små barn som leker kring djur, eller som besöker toaletten ute i det fria, eller som dricker av vattnet från kranen utan att först

kokat det, ja, alternativen till att polioviruset ska infinna sig i kroppen är många.

Mamman till Mohammed säger att hon vill visa mig fotografier. Hon reser sig upp från soffan för att gå iväg och hämta fotografierna.

Eldsjälen Joseph Bundula

Jag sitter kvar och väntar med Mohammed, en kvinnlig släkting till honom och Joseph Bundula. Det är Joseph Bundula som jag följer idag. Det är lördag och klockan är två på dagen. Joseph Bundula har som vana att varje lördag, varje vecka åka ut på sin motorcykel för att besöka de barn som drabbats av någon sjukdom som lett till någon form av handikapp, eller de barn som har någon medfödd fysisk eller intelligent nedsättning. Joseph är vad man kan kalla en eldsjäl. Han fick upp intresset för de utsatta barnen då gick kurser på universitet i Kenya. Kurserna behandlade de handikappades situation i Tanzania och informationen rörde honom in i hjärtat, som han uttrycker det.

St Joseph Technical Charity

År 2001 startade han sin egen organisation, St Joseph Technical Charity. Syftet med organisationen är att ändra attityder kring de handikappade barnen och att ge dessa ett värdigt liv. Sedan organisationens start har Joseph besökt familjer och deras handikappade barn, delgett information och stött och hjälpt dessa genom samtal och ekonomiska insatser. Hade det inte varit för Joseph hade många av dessa barn dött i mycket tidig ålder. Nu får många av dem en möjlighet till bättre livskvalité och ett värdigt liv. Men han kan långt ifrån hjälpa alla. Han arbetar mot en strid och envis ström, men vägrar ge efter. Attityden mot barn med handikapp är hård i Tanzania. Det är en synd, en förbannelse att få ett handikappat och deformerat barn. Familjer vill inte inse att barnen är något värda, de uppfattar

Mohammed i sin stora rullstol

barnen som en börda, och deras bortgång blir en efterlängtd befrielse. Många är de familjer som har schasat iväg Joseph. De har blivit uppretade och arga när han kommit för att besöka och vägleda dem. Kulturen som förbannar barnen är stark, särskilt på landsbygden, där befolkningens utbildningsnivå är låg och fattigdomen hög. ”Familjer, bröder, systrar, föräldrar behandlar de handikappade värre än djur”, berättar Joseph. Joseph pratar mycket och skrattar. Ibland blir han allvarlig, och det finns ett djup i ögonen när han ser på de oförmögna barnen och deras föräldrar.

Hos Mohammed pratar Joseph med Mohammed och den kvinnliga släktingen, medan vi väntar på fotografierna. Kvinnan i soffan skrattar, Mohammeds ögon lyser för en kort sekund, sedan måste han åter finna kraft till sin andning. Mamman släntrar in i rummet igen med fotografierna i sin hand. Hon ser på mig med sina oroliga, bedjande ögon. Hennes rygg är krökt och kroppen stor. Hon lägger fotografierna på bordet framför oss. ”Hon vill att du ska titta”, säger Joseph. Jag ser mot Joseph och mot kvinnan. Jag plockar upp korten, ett efter ett. Verkligheten blir både brutal och skrämmande. På korten står tre små knubbiga barn. De har runda, klara ögon och de ler mot kameran. På någon bild är de utklädda, de ska förmodligen på maskerad i skolan. Jag bläddrar försiktigt vidare och tittar. Mamman pratar. Joseph översätter. ”Det är Mohammed och hans två bröder innan de fick polio”, säger Joseph. Jag nickar tyst. Vissa bilder visar barnen ett och ett. Mohammed mot en vägg, kanske fem, kanske sex år gammal. Klädd i

shorts och T-shirt. Han ser in mot kameran, jag tror han kisar mot solen. Smal och gänglig lutar han sig mot väggen. Jag frågar när han fick polio. Han var sju, säger mamman. De andra två var yngre. För ett kort ögonblick undrar jag hur det känns. Att vara mamma, att vara den som älskar, att vara den som hoppas, som tror på sitt barns välgång och framtid. Att vara den som förlorar. Hur överlever man den sorgen?

Stephano

Vi, jag och Joseph, har tidigare under dagen åkt runt i taxi och besökt föräldrar och deras handikappade barn. Först besökte vi Stephano. Stephano är tio år. Han föddes med klumpfot, men har genomgått tre operationer. Idag kan han hoppa omkring på sina fötter. Han log när vi träffade honom. Stephano ska snart börja skolan, för första gången i sitt liv. Det är något han ser fram emot.

Baraka Mohamed

Vi besökte även Baraka Mohamed. Han har *celebral palsy*, det vi kallar för CP-skadad. När vi kom på besök bar hans föräldrar ut honom i soffan i vardagsrummet. Hans kropp var skarpt deformerad, men blicken klar. Baraka är sexton år. Han spenderar dagarna hemma. Det är en omöjlighet för honom att gå i skolan. Joseph berättar att han vill starta en affär för Baraka, där Baraka får en sysselsättning och där han kan skapa sig en egen inkomst. Det är viktigt att Baraka får känna sig meningsfull. Hos Baraka möter jag de vemodiga ögonen hos föräldrarna. De ser på Joseph med en blandning av oro och hopp. Jag frågar Joseph hur familjer med handikappade barn klarar sig rent ekonomiskt. Joseph säger att det är tufft. En av föräldrarna måste vara hemma för att ta hand om det handikappade barnet. Det är ett dygnet-runt-jobb. Den redan så fattiga familjen blir ännu fattigare, när de förlorar en inkomst. Värst drabbade är de ensamstående mammorna. Bördan blir tung, inte bara ekonomiskt utan även fysiskt, och kanske också psykiskt.

Vi besöker fler familjer med barn. Det är Edward som är nio år och har *muscular dystrophy*, och de bägge bröderna Stephano och Onesmo som är CP-skadade. Hos samtliga föräldrar är blicken vemodig och tung. Någon av barnens föräldrar är alkoholist, berättar Joseph. Det är Stephanos och Onesmos pappa. Här får mamman ta allt ansvar. Familjen äger inget hus, hyresvärdar slänger ut dem, det är på grund av barnens fysiska nedsättning, menar Joseph.

Joseph har samlat in pengar till familjen. Han har köpt en bit mark, nu är det bara huset som ska byggas. Joseph har även betalat operationen av Stephano, och skolgången för Edward, och så rullstolen till Mohammed. En operation kostar 200 000 Shs, en rullstol 250 000 Shs, skolavgift för en termin kostar 300 000-600 000 beroende på skola, medicin blir 100 000 per år, kryckor 50 000 och proteser 800 000 Shs. För en familjs liv, där inkomsten för en person kan vara 100 000-150 000 Shs per månad, och där enbart en av föräldrarna arbetar, blir det tungt kärvt. Utöver det handikappade barnet kan familjen även ha upp till fem andra barn, och så hyra och mat och avgifter utöver det.

Stephano med sin nu nästan normala fot ser fram emot att få börja skolan.

Zaituni och CCRTB

Vi besöker också Zaituni. Hon är 13 år. Hennes ben är vikta som ett par fågelvingar under kroppen. Hon hoppar och hasar sig fram över den torra jorden. Joseph säger hon varit på rehabiliteringscenter i Dar es Salaam. Centret heter CCRTB, det finns även ett rehabiliteringscenter i Dodoma som heter Mlali. Dessa är de enda två centren som finns i Tanzania.

St Joseph Children Academy

Zaituni har just kommit hem från centret, också hon ska snart börja skolan. Hos Joseph som har startat en egen skola för de handikappade barnen, St Joseph Children Academy. ”Lärarna gör sitt

bästa på de vanliga skolorna”, säger han. ”För att informera och ändra attityden kring de handikappade barnen. Men det är svårt, ofta blir de utstötta, en del sätts inte ens in i skolan, då man anser att de handikappade barnen inte har den intelligensnivå som krävs. Inte heller är byggnaderna anpassade till de handikappade barnen.” Joseph fortsätter: ”Jag vill ge dessa barn en möjlighet att få utbildning och ett värdigt liv. Att de ska tro på sig själva.” På den skola som Joseph startat arbetar utbildad personal, med bred kunskap och stort hjärta. De ger barnen vad de behöver, men fortfarande behövs mer. ”Det krävs workshops och seminarier i områden kring och i Dodoma som sprider kunskap om de handikappade och deras situation”, säger han. Jag lyssnar och nickar.

Bara några livsviktiga milliter

Vi sitter åter i taxin som fört oss genom Dodoma idag. Klockan har hunnit bli sen eftermiddag. Solen står högt på den blå himlen och skiner klart över de dammiga sandvägarna. Jag tänker på Mohammed. Tänker på hur han sitter i sin alltför stora rullstol. Jag tänker på hur jag bladdrade bland bilderna som hans mamma visade mig. Jag tänker på de tre pojkarna som poserade med mikrofon och gitarr iklädda sina scenkläder; Mohammed och hans bröder när de fortfarande hade sitt band. Mohammed och hans familj var så tacksamma för mitt besök. Jag fick gärna komma igen och hälsa på. Jag log och såg mot Mohammed och hans magra, tunna ben; ett skelett. Nu undrar jag om jag hinner med. Det blir en kapplöpning mot döden. I taxin ser jag mot Joseph. Hans ögon är klara och starka. Han ser ut mot vägen framför oss, han viker inte undan med blicken. Jag ser ut genom mitt fönster i taxin. Jag undrar om Mohammed förstod att hans dagar var räknade och att hans tid snart var förbi och om det är något som skrämmer honom. Jag ser på de barn som leker längs med vägarna. De skrattar, och puttar på snurrande cykeldäck framför sig. De springer i den heta solen på sina bara fötter. Jag betraktar de små spensliga kropparna och jag undrar vem Mohammed skulle ha varit, hur han skulle ha levt om han aldrig drabbats? Om han bara fått den där dosen vaccin. Den där livsviktiga millilitern vätska hälld i strupen. Vårt möte skulle kunna ha varit så annorlunda. Tre friska pojkar med livskraft, drömmar och mål. Det handlade bara om ett par ynka droppar.

Text o foto: **Therese Ivarsson**

Vänskapsband mellan Hallsberg och Kyamutwara

Under våren 2009 fick Hallsbergs församling ta emot två stipendiater från projektet "Ung i den världsvida kyrkan". Anna Martinson är kyrkomusiker i Hallsberg, där många av oss har bytt tåg. Här berättar hon om mötet med de två tanzanierna Jonathan Mutakyawa och Dickson Mugishagwe som blev början på hennes och församlingens resa till Bukoba.

Hallsberg har ca 8000 invånare och av dem tillhör 6000 Svenska kyrkan. Under fem veckor besökte Jonathan Mutakyawa, 30 år och Dickson Mugishagwe, 24 år Hallsberg. Annas familj var värdfolk till Jonathan och som handledare strukturerade hon också deras dagliga liv. Det var allt från körövningar, syföreningsbesök,

helt annan del av världen och från en annan kontext utan att själv "lämna hemmaplan" är väldigt annorlunda mot att börja med att åka på en fysisk resa själv.

Ringar på vattnet

Medan vi hade Jonathan och Dickson här började tankarna på att vi skulle försöka

turligtvis musikaliska "ringar på vattnet" som gör att grannförsamlingar, skolor med flera kan bli samarbetspartner i detta också.

Vänförsamling

Jag kände på en gång efter att Dickson och Jonathan lämnat oss i Hallsberg att jag behövde åka till Tanzania och Bukoba för att förstå mer. Medan jag under sommaren arbetade på att hitta ett sätt att resa till Bukoba, kom en förfrågan till Hallsbergs församling om vi ville etablera en vänförsamlingsrelation med Kyamutwara församling ELCT/NWD (Evangelical Lutheran Church of Tanzania/North-Western Diocese). Kyamutwara församling är Dicksons hemförsamling och man ville alltså från deras sida inleda en vänförsamlingsförbindelse med anledning av Dicksons besök här i Hallsbergs församling. I och med denna förfrågan fanns det ytterligare orsak att göra en resa.

Jag hittade Leif som tog mig till Bukoba!

Jag sökte med ljus och lykta efter rätt sammanhang för att komma iväg på "resan". Jag ringde upp "gamla missionärer" som jag ryktesvägen hört kanske skulle åka till Bukoba närmsta året. Jag pratade med Lennart Andreasson, ansvarig för Svenska kyrkans internationella arbete i Östafrika. Jag pratade med Lisbeth Williamsson, ordförande i Bukobahjälpen och hon sa till mig att kontakta Leif Nordlander, kyrkoherde i Vara pastorat och involverad i flera projekt i Bukoba med omnejd. Jag ringde upp Leif och han berättade att han skulle åka till Bukoba i November -09 eller Januari -10. Jag var välkommen att följa med. Han gav förslag på litteratur att läsa inför resan. Han berättade att det hela skulle bli en studieresa och att vi gärna kunde vara fler.

Den 6/11 2009 bar det iväg! Vi var nu tre resenärer från Hallsberg. Två damer från Hallsbergs församlings internationella grupp samt jag själv slog följe med Leif Nordlander till Bukoba.

Första söndagen i Bukoba besökte vi Kyamutwara församling för att få presentera oss för varandra och fira gudstjänst tillsammans. ▶

Församlingsledningen i Kyamutwara församling med Nordlander, jag själv, Karin Broman och Ingrid Jansson.

bondgårdsbesök, tennisträning, vedhuggning, påskvandringar, studiebesök på skolor, sociala inrättningar, basketträningar, kyrkans ungdomsgrupp, gudstjänster och familjeliv.

I och med detta började min "resa". Att komma så "nära" två människor från en

hitta ett projekt i Tanzania att stödja på längre sikt gro i församlingsverksamheten bland anställda och i internationella gruppen. Det viktigaste var att hitta något som kändes angeläget och rätt för oss så vi frågade Jonathan och Dickson om de visste något bra arbete/projekt som man kan stödja i den del av Tanzania som de kommer från, och då berättade de om *Tumaini Children's Center*, Debora Brycke och Bukobahjälpen.

Jonathan är församlingsmusiker och diakon anställd i Kashura församling, Bukoba. Under vistelsen i Hallsberg berikade han oss med nya sånger i körverksamheten. Som kyrkomusiker såg jag att här finns det så mycket som vi kan ge varandra. Jag har därför planer på ett fortsatt musikaliskt samarbete mellan Jonathan, Kashura kyrkokör och Hallsbergs församlings körverksamhet. Det finns na-

Hemma hos körledaren Jonathans mor Sara i hennes hem i Bushasha.

Tankar från ett besök i Bukoba hos Tumaini Children Center

Sedan 2005 stöder Svetan Tumainihemmet för gatubarn i Bukoba. Under 2009 besökte en grupp därifrån Sverige och i december reste Eva och Ann från Svetan dit för att stärka banden mellan våra organisationer.

Pojkarna sitter uppradade sida vid sida tätt ihop, lugna och samlade. De följer uppmärksamt pedagogen Michaels läsning och sjunger med i psalmerna. Vi andra sitter bredvid varandra efter väggarna och det har bildats en stor halvcirkel. Vi sitter i Tumaini Children Centers största rum. Det är morgonsamling och gryningsljuset är svagt och ger fortfarande en halvskugga. Stämningen är eftertänksam och varm och ett lugn vilar över alla i gruppen.

När Michael ger tecken spritter den lilla gruppen av uppmärksamma pojkar, till och morgonbönen är över. Pojkarna

Från vänster Jibulilu, Ashiru, Mawazo och Jovini Stefano.

springer ut – medarbetarna på Tumaini fortsätter mötet med planeringen av dagens uppgifter.

Vi behöver inte vara med på det, så vi går ut för att leta upp pojkarna och lära känna dem litet. När vi kommer ut på gården så har dagen börjat ta fart. Folk promenerar förbi på väg till centrala Bukoba och lastbilar dundrar i motsatt riktning till kafferosteriet vid hamnen. Vi får åter syn på pojkarna som nu stöjar och stimmar och klättrar omkring på en avställd gammal traktor. De blir glada när de ser oss och börjar skoja och posera i låtsasslagsmål i sann anda av Kung Fu. Pojkarna verkar så harmoniska och trygga i Tumaini-miljön. Och det är inte så konstigt då de här är omgivna av omtänksamma vuxna i alla åldrar. Här finns bland andra systerarna Justina och Getruda och här finns också pensionären Esther och den äldre farbrodern Joel. Men det som vi tror är det viktigaste för pojkarna är de unga före detta Tumainibarn, som nu arbetar i centret som handledare och fritidsledare. Dessa pojkar, som en gång själva var utlämnade åt gatans tuffa tillvaro, har nu genom centret och syster Debora med med-

Tumaini Children Center

Tumaini Children Center är ett projekt som drivs av Lutherska kyrkan (ELCT) och som syftar till att hjälpa, stödja och rehabilitera gatubarn i Bukoba. Initiativtagare var missionär Debora Brycke, som med sitt starka engagemang samlade både människor och pengar kring uppgiften. Deboras svenska församling och familj i Lidköping har fortsatt stödarbetet efter hennes bortgång och samlar pengar genom Bukobahjälpen. Svetan blev engagerad 2005 och har fungerat som svensk samarbetspartner för förmedling av bidrag via Forum Syd. Svetans arbetsgrupp för Tumaini Children Center bestod från början av Katarina Beck-Friis och Ingalisa Törnblom. Numera ingår också Maria Jerkland, Jeanette Olsson, Eva Åberg, Agneta Johansson och Ann Lorentz Baarman. I arbetsgruppens uppgift ingår att nära följa Tumaini Children Centers arbete. Under 2009 genomfördes ett utbytesprojekt med syftet att stärka banden mellan organisationerna. Svetan fick i maj besök av två medarbetare från centret (läs rapport i Habari 3/2009) och i december besökte Eva Åberg och Ann Lorentz Baarman-centret.

arbetare, fått ordning på sina liv. Det är Reymond (byggaren), Dickson (socialarbetaren) och John (nattvakten) för att nämna några, som nu fungerar som goda förebilder för de yngre pojkarna. Centret Tumaini inger verkligen hopp om framtiden, vilket namnet "hoppas" utlovar.

Text o foto:

Eva Åberg och Ann Lorentz Baarman

► Den första veckan bodde vi på ELCT hotell i Bukoba och åkte ut på studiebesök tillsammans med Leif Nordlander och besökte skolor, sjukhus och barnhem något som var mycket intressant och berikande.

Den andra veckan åkte Leif och de två andra damerna från Hallsberg till Karagwe (grannstiftet) medan jag stannade kvar i Bukoba. Jag bytte boende från hotellet till "Ruts Hus", en gammal missionärsbostad i Kashurabacken. Där bodde jag tillsammans med två svenska tjejer, som var stipendiater inom projektet "Ung i den världsvida kyrkan". Nu fick jag se projektet från ytterligare ett perspektiv; intressant, oerhört berikande men absolut inte okomplicerat. Denna an-

dra vecka följde jag Jonathan i hans arbete som diakon och musiker, vilket innebar besök på olika skolor inklusive musik- och evangelistskolan Ruhija, körövningar och gudstjänster. Jag fick träffa Jonathans familj och det var naturligtvis en fantastisk upplevelse för mig.

Vad händer nu då?

Nu väntar vi på besked från kyrkorådet som formellt ska säga ja eller nej till vänförsamlingsrelationen med Kyamutwara församling. Jag planerar att göra ett musikaliskt projekt i september i år där Jonathan och hans fru Jospina får möjlighet att komma hit och arbeta med körer i svenska kyrkan under en 3 till 4 veckors period. Om det går i lås är väl nästa drag att planera en körresa till Bukoba 2011?

Den långa resan

Den långa resan har antagligen bara börjat för Hallsbergs församling och för mig.

En resa där det just är själva resan som är målet: En resa med fler dimensioner än enbart den "fysiska resan".

Jag är så tacksam att jag får möjligheten att vara med om den här processen och jag hoppas att jag kommer att få vara en länk, som kan stärka vänskapsbanden mellan Sverige och Tanzania, Hallsberg-Kyamutwara, mellan körer, musiker, skolor, och ungdomar med allt större ringar.

Om man öppnar dörren för en främling får man en ny vän. Familjen växer och livet blir innehållsrikt; inte enkelt, men meningsfullt.

Text o foto: **Anna Martinson**

Organist i Svenska Kyrkan i Hallsberg

Tidningskrönikan:

Ingen svältdöd i Tanzania!

Denna gång handlar tidningskrönikan bl a om fyllnadsvalet i Busanda i Mwanzaregionen, som CCM vann före Chademapartiet. Övriga partier fick knappt några röster. Ett ammunitionsförråd i Dar exploderade i maj 2009 och mer än 20 personer dog och nästan 1 700 skadades av olyckan. Tanzanias BNP beräknas öka med 5,5 procent trots finanskrisen. 800 000 personer riskerar att hungra, men president Kikwete lovar att ingen ska behöva dö av hunger. Omfattande pyramidspel har avslöjats.

Göran Berleen

Mars 2009, fortsättning

27/3 USA belönar parlamentsledamot. Anne Kilango får ett pris för modiga kvinnor. (*Tanzania Daima, Nipashe, Habari Leo*)

Minister varnar för försäljning av land till investerare. (*Habari Leo*)

28/3 CCM behärskas av pampar! Parlamentsledamoten Anne Kilango-Malecela anklagar sitt parti för att behärskas av pampar. Dessa använder sina finansiella muskler för sina intressen. Partiet är också till för vanliga människor. Hon gav sitt stöd till maken John Malecela, parlamentsledamot och vice ordförande i CCM, vilken kritiserat det inflytande som rika personer fått i partiet. (*Mwanainchi*)

President Kikwete pensionerar DCs. Sju District Commissioners pensioneras, och 15 nya utnämns. Även ett antal RCs får gå och nya kommer. (*Majira och sex andra*)

Biståndsgivarna ändrar prioritet: Från familjeplanering till förebyggande av HIV. (*Mwanainchi*)

Tanzanier i Guantanamo "erkänner". Gäller inblandning i sprängningen av USAs ambassad 1998 i Dar. (*Kulikoni*)

30/3 Sexton döda i tågkrock i Dodoma. (*Tanzania Daima och sex andra*)

Tjugo döda när liten guldgruva kollapsade i Geita. (*Tanzania Daima*)

31/3 Mer 61 000 arbetare väljer att stå utanför den nationella hälso- och sjukvårdsförsäkringen. (*Habari Leo, Nipashe, Mwanainchi, Tanzania Daima*)

April

2/4 Sex personer ställs inför rätta på grund av tågkrocken i Dodoma. (*Kulikoni och fyra andra*)

*Kilango får pris av USAs ambassdör
sid 12 - Habari 1/2010*

Tanzania på sjätte plats i Afrika avseende bistånd från EU. (*Nipashe*)

7/4 Mer än 100 000 invånare i Rombodistriktet behöver matbistånd. (*Nipashe*)

Arrangörer av turistresor i Tanzania friställer personal. (*Mtanzania*)

8/4 Bommullspriserna har fallit. Bomullsproducentpriserna har fallit från 3 till 1 krona per kilo. (*Raia Mwema*)

Världsmarknadspriiset på Tanzanite. Tanzanite (en sorts ädelsten) har fallit med 60 procent. (*Tanzania Daima*)

11/4 Mer än 8 000 kvinnor dör varje år i samband med förlossning. (*Majira*)

13/4 Tio döda och 150 hus har bränts i samband med stamstrider i Musoma. (*Kulikoni, Nipashe*)

14/4 Dar får ett college för turism. (*Habari Leo*)

15/4 Soyinka kritisk mot Afrikas ledare. Nobelpristagaren i litteratur, Soyinka från Nigeria, kritiserade vid ett besök i Dar Afrikas diktatorer och varnade för en ny imperialism. (*Tanzania Daima och tre andra*)

Tanzanier arresterad i London för inblandning i EPA-affären. (*Kulikoni*)

16/4 Tjugo personer befaras ha dött i båtolycka i Tanga. (*Mwanainchi och sex andra*)

17/4 Turistminister medger korruption. Ministern för naturresurser och turism, Shamsa Mwangunga medger att tjänstemän på hennes ministerium har samarbetat på ett olagligt sätt med affärsmän. Dessutom har biståndsmedel för 15 miljoner kr från Norge använts till annat än vad som var avsett. En del av tjänstemännen har avskedats och andra är fortfarande under utredning. Norge kräver tillbaka pengarna, innan de kan fortsätta att stödja projektet. (*Mtanzania och fyra andra*)

Kvinnlig CCM kandidat i Busanda. CCMs kandidat i fyllnadsvalet i Busanda i maj blir en kvinna. Lolesia Bukwimba har i konkurrens med 11 män, däribland tidigare parlamentsledamöter, vunnit den lokala omröstningen. (*Habari Leo, Nipashe, Majira*)

Ungdomar från Zanzibar lurade. Jobbsökande ungdomar uppger att de betalat 21 000 kr var till människosmuggla-

re utan att de nått landet. I stället besköt de av israelisk polis. (*Mwanainchi*)

Ledarna för en pyramidspelshärva kommer att åtalas. (*Mtanzania och sju andra*)

48 000 har blivit av med jobbet. Enligt arbetsmarknadsministern har mer än 48 000 personer har blivit av med sina arbeten inom den formella sektorn. (*Mwanainchi*)

18/4 Mramba inför rätta. Före finansministern Basil Mramba, före ministern Daniel Yona och en före detta statssekreterare står åtalade för missbruk av tjänsteställning, vilket medfört förluster för staten på sammanlagt ca 70 miljoner kronor. (*Minst 7 olika*)

Förlust i pyramidspel 65 miljoner kr. Bankkonton för det företag som bedrivit verksamheten har frysts. (*KuliKoni och sex andra*)

Tyskt fartyg räddade 75 från en sjunkande båt. (*Kulikoni, Mwanainchi*)

Världsbanken ger 250 miljoner kr till en utbyggnad av flygplatsen på Zanzibar. (*Tanzania Daima*)

Ingen höjning av minimilönerna 2009. Minimilönerna har frysts, vilket medfört att arbetare hotar med strejk (*Mwanainchi, Tanzania Daima*)

24/4 Air Tanzania får fyra flygplan från Angola. (*Mtanzania*)

26/4 IMF och WB ger bistånd. IMF ger 2,5 miljarder och Världsbanken 7,1 miljarder kr till Tanzania. (*Majira, Mwanainchi, Nipashe*)

27/4 Trettio procent analfabeter. Enligt utbildningsminister Maghembe är 30% procent av tanzanierna analfabeter. (*Tanzania Daima, Nipashe*)

28/4 Regeringen prioriterar malaria. 2,4 miljarder kr satsas på behandling av malaria. (*Tanzania Daima*)

29/4 Kiwiras gruvarbetare utan lön. Arbetarna har inte fått sin lön på 10 månader och en protest framförs nu i parlamentet av ledamoten från området. (*Raia Mwema*)

Minister Wassira varnar för matbrist: Ca 800 000 personer i Tanzania behöver mathjälp. (*Habari Leo, Nipashe, Tanzania Daima*)

Riksrevisorn slår larm om MP-vård. Parlamentsledamöterna har fått vård utomlands för ca 600 000 kr, utan att det godkänts av regeringen. (*Mtanzania*)

Nobelpristagare Soyinka kritisk mot ledare

Maj

2/5 Explosion i ammunitions/vapen-depå. Vid en vapen- och ammunitions-sprängning i Dar har hittills 20 personer omkommit, men 700 personer saknas. (*Habari Leo och fem andra*)

CCM i Arusha varnar: Vill minska försäljning av land till utländska investerare. (*Majira, Tanzania Daima*)

6/5 Mer än 60 lärare utan lön. I Temeke har lärarna inte fått betalt på 11 månader. (*Mwanainchi*)

8/5 Krav på krigsskadestånd. Tanzania begär 425 miljoner kr i skadestånd från Uganda för kriget, som inleddes av Idi Amin 1978. (*Kulikoni, Nipashe*)

Gamla läkemedel säljs. Läkemedelskontrollmyndigheten har upptäckt att ett apotek i Tanga säljer läkemedel som passerat utgångsdatum. (*Habari Leo*)

9/5 Flygplatsen i Kigoma ska byggas ut för 450 miljoner kr. (*Tanzania Daima*)

11/5 Guldhandlare gripna. Två personer har gripits i Indien med guld, som de illegalt fört dit från Tanzania. (*Kilikoni*)

Hälsoministern varnar för TBC: Fler än 65 000 personer har tuberkulos i Tanzania. (*Habari Leo, Tanzania Daima*)

19/5 Litet förtroende för polisen. 65 procent av befolkningen har inte förtroende för polisen. Chefen för den statsvetenskapliga institutionen vid universitetet i Dar, Dr Benson Bana, informerade om detta vid en tvådagarsutbildning för polischefer i landets distrikt. Utbildningen syftar till att förbättra situationen. (*Mwanainchi*)

Många barn påverkade av explosion. Antalet barn som skadats eller indirekt påverkats av explosionerna i arméförrådet i Dar är nu uppe i 1 660. (*Mwanainchi, Kulikoni, Mtanzania*)

Antalet hungrande i landet uppgår nu till mer än 780 000 i tolv regioner. (*Tanzania Daima*)

Tanzaniskt elfenben för ca 50 000 kr har uppbringats på Filippinerna. (*Kulikoni*)

26/5 CCM segrade i fyllnadsvalet i Busanda, Mwanazregionen. CCMs kandidat, Lolensia Bukwimba, fick 54 procent av de giltiga rösterna mot 42 procent för Chademas kandidat. (*Kulikoni och sex andra*)

Arumerudistriktet får 620 ton i mat-hjälp. (*Mwanainchi*)

29/5 Stigande kostnad för cancer-vård. Regeringens kostnader för behandling av tobaksrelaterad cancer uppgår till 235 miljoner kr per år. (*Mtanzania, Habari Leo*)

30/5 Kikwete träffar USA-senatorer. Senatorerna konstaterade att presidenten var den siste afrikanske ledaren som bjöds in till Vita huset av president Bush, och den förste för president Obama. Kikwete berättade också att BNP i Tanzania be-

räknas öka med mellan 5 och 6 procent. (*Habari Leo*)

Juni

1/6 Vid en båtolucky i Zanzibars hamn har tio personer omkommit. (*Nipashe och sex andra*)

Utlandsägd tändsticksfabrik säger upp: I Moshi har 600 arbetare blivit av med jobbet. (*Tanzania Daima*)

2/6 Fördubblade löner till MPs. Ordföranden i lärarfacket Gratian Mukoba protesterar mot lönehöjningen för parlamentsledamöterna. Han konstaterade att på Nyereres tid var skillnaden mellan högsta och lägsta lönen sju gånger, nu är den 29 gånger. (*Mtanzania*)

Regeringen ska lägga fram en lag mot tobaksrökning. (*Mtanzania, Tanzania Daima, Majira*)

3/6 Saltgruva såld för en spottstyver. Parlamentsledamoten Anthony Diallo, medlem i CCMs centralkommitté och tidigare minister, har vid en granskning av statliga företag avslöjat att en saltgruva i Kigoma såldes till kraftigt underpris 1998. Köparen sålde salt för ca 17,5 miljoner kr, men betalade bara 530 000 kr. Det överenskomna priset var dock 5,3 miljoner kr. (*Mtanzania, Nipashe*)

Mer än 54 procent av befolkningen känner inte till HIV/AIDS. (*Habari Leo, Majira, Mwanainchi*)

4/6 Tanzania stabilt. Tanzania är bland tio länder i Afrika som bedöms vara stabila, enligt EIU, Economic Intelligence Unit. (*Nipashe*)

5/6 Regeringens budget för 2009/2010 uppgår till totalt 56 miljarder kr. (*Habari Leo, Majira, Nipashe*)

6/6 Flygplatsen i Dar kommer att rustas upp för 285 miljoner kr. (*Kulikoni, Mwanainchi*)

8/6 Flygplatsen i Mbeya skall bli internationell. (*Majira*)

9/6 Hälsoministern kungör att 10 procent av läkemedlen som säljs är förfalskade. (*Mtanzania*)

Biståndsgivarna bidrar till bud-

get. Budgetstöd med 5,3 miljarder kr i för den kommande budgeten. Tyskland bidrar med 1,5 miljarder av budgetstödet. (*Kulikoni och andra*)

10/6 BNP ökade med 7,4 procent 2008. Ökningen beräknas för 2009 till 5,6 procent. (*Tanzania Daima*)

12/6 Inflationen är nu uppe i 11 procent. (*Mtanzania*)

16/6 UNDP kommer att bidra med 175 miljoner kr till 2010 års val. (*Habari Leo*)

17/6 Japan bidrar med 175 miljoner kr till kraftverksprojekt. (*Majira, Nipashe, Mtanzania*)

22/6 Polisen förbjuder transport av passagerare på motorcyklar. (*Mtanzania*)

23/6 Egypten klagar på att vattennivån i Lake Victoria sänkts. (*Mtanzania*)

25/6 Ett nationellt ID-kort införs till alla medborgare i Tanzania. (*Nipashe och tre andra*)

26/6 CUF ledare till Chadema. CUFs före generalsekreterare Wilfred Lwakatare, har gått över till Chademapartiet, efter att han getts skulden för att partiet gjort ett katastrofval i Busanda. Dr Benson Bana vid den statsvetenskapliga institutionen i Dar anser att avhoppet försvagar oppositionen. (*Mwanainchi*)

Offentliganställda begär 765 kr i månaden i minimilön. (*Tanzania Daima*)

27/6 Staten åter ägare av Kiwira. Kiwiragruvorna som tidigare köpts av före presidenten Mkapa, skall återgå till staten. (*Mwanainchi och sex andra*)

28/6 Albino åter dödad. Okända personer har dödat en albino i Mwanza för att komma över dennes ben. (*Tanzania Daima*)

Ingen kommer att dö av hunger. President Kikwete i uttalande orsakat av matbristen i vissa delar av landet. (*Nipashe*)

29/6 29 personer har dödats i stamstrider i Tarime. (*Tanzania Daima*)

52 500 ton föda har ätits upp av fåglar i Singida. (*Majira*)

Obama hälsar på Kikwete – första afrikanske ledare att inbjudas till Vita Huset

Regnmakarens barn

Denna berättelse skildrar livet i en by på den stora ön Ukerewe i Victoriasjön förr i världen, dvs i början på 1900-talet. Författaren har knappast varit med om händelserna men har velat bevara och berätta om det traditionella livet i sin hemtrakt före européernas ankomst.

Huvudpersonerna är Myombekele och hans hustru Bugonoka och deras föräldrar. De har levt tillsammans några år och Bugonoka har fått flera missfall. På grund av detta blir hon så illa behandlad av mannens släktingar att hennes föräldrar hämtar hem henne till sig igen. Stackars Myombekele har det inte lätt i sitt tomma hus och han beger sig också snart till svärföräldrarna för att be om förlåtelse och få reda på villkoren för att få Bugonoka tillbaka. Det visar sig snart att han måste betala med bananöl och han sätter genast igång med att skaffa bananer och tillreda ölet på traditionellt sätt. Det är väldigt invecklat och naturligtvis får alla grannar reda på att det är på gång. Det är väldigt spännande att läsa om hur han till sist lyckas få grannarna att hjälpa sig med att bära hem ölet till svärföräldrarna och naturligtvis blir ölet också druckat i sinom tid.

Arbetet i byn beskrivs när det gäller fiske och jordbruk och vilka sysslor som är manliga och kvinnliga. Man skiljer även på vilka fiskar män och kvinnor får äta. Ingående beskrivs också hur man tar emot en gäst så till exempel tar man hand om hans vapen eller gåvor och sätter fram en stol åt honom. Först sedan kan man hälsa och äta tillsammans. Tvister inträffar naturligtvis ibland när det gäller var boskapen betar och vems ansvar det är

att vakta hjorden. Man löser tvister inför byäldsten och böterna är oftast matvaror i någon form.

Traditionell medicin och tilltro till botgörare spelar stor roll både när det gäller att skydda hirsen från angrepp av sparvar och vävarfåglar till att bota barnlöshet. Man samlar in örter och bark och medicinerna skall delas ut och ätas enligt vissa regler och på speciella platser, till exempel vid ett vägshål.

Man samarbetar i byn när det behövs, särskilt under regntiden när ogräset växer så mycket att man inte ensam kan klara att ta bort det från sina åkrar. Alla kontakter fungerar genom gåvor och gengåvor och man ser inte ut att ha ont om mat. Självfallet förekommer också nyfikenhet och skvaller och grannar kommer både ombedda och oombedda med goda råd och frågor. En dråplig skildring som klargör hur det gick till när män och kvinnor började leva tillsammans avslöjar också att författaren är kritisk till och medveten om kvinnornas underordning.

Många ordspråk och talesätt förekommer; ett exempel: ”Det du inte kan säga öppet känns som om det befann sig i en

kos inälvor. Det kan inte ens uttryckas begripligt.” Vissa samtal föranleder stora skrattsalvor men vad som är så roligt undgår mig.

Regnmakare och botgörare finns liksom en *jumbe*. Man talar även om att det goda kommer från Gud med stor bokstav men inga riter eller smågudar och andar nämns med namn. Man räknar med att det finns trollkarlar som man måste besvärja. Maskar tycks ha stor betydelse när det gäller att orsaka plågor både i magen tarmarna och när det gäller graviditet. Graviditetens olika stadier beskrivs också ingående när Bugonoka slutligen blir gravid med hjälp av en botgörare som låter henne genomgå många

kurer. Slutligen föds sonen Ntulanalwo till allas glädje.

Boken slutar lite abrupt där och tydligen finns en andra del som på tyska heter *Der Schlangentöter*.

Författaren Aniceti Kitereza (1896-1981) som var en högt utbildad kristen man ville skriva om en tid han knappast själv upplevt, alltså före tyskarnas ankomst. Det är därför närmast en etnografisk skildring i långsamt tempo snarare än en roman.

En engelsk utgåva finns också, anmäld av Karin Zetterqvist i Habari nr 2/2006, *Kitereza, Mr Myombekele and his wife Bugonoka, their son Ntulanalwo and daughter Bulihwali: the story of an ancient African Community*. Mkuki na Nyota Publishers DSM 2002. Förord av Gabriel Ruhimbika.

Aniceti Kitereza, Regnmakarens barn

Översättning Jan Eric Bornlid

Bokförlaget Tranan Stockholm 2008

ISBN 978 91 85133901

Regnmakarens barn skrevs ursprungligen på kikerewe 1945 men översattes av författaren till swahili 1981. Den svenska översättningen utgår från den fristående delen av den tyska utgåvan *Die Kinder der Regenmacher: eine Afrikanische Familiensaga*, som översatts av Wilhelm J.G. Möhlig, Peter Hammer Verlag, Wuppertal 1991.

Bokförlaget Tranan hoppas kunna få medel att översätta någon titel av Gurnah, en annan författare från Tanzania. Hans bok *Paradise* var särskilt fängslande tyckte jag.

Katarina Beck-Friis

Berika din vistelse i Tanzania eller andra delar av Östafrika med att kunna tala litet swahili!

Kortkurser i swahili
med matlagning och kultur

Veckokurs på Lamu/Kenya
eller veckoslutskurs i Dalarna

Mer info på www.watatu.se/swahili
eller info@watatu.se, 070-694 00 79

Watatu.se

Mr Johnson, en ny stjärna på Tanzanias musikaliska himmel

Muyeye Johnson Malima, med artistnamnet Mr Johnson, är en ny, mångsidigt begåvad ung man i det tanzaniska musiklivet. I hans låtar samsas traditionell afrikansk musik med svensk punk, nordamerikansk gospel och sydamerikansk rumba.

Efter idogt messande och mejlande får jag äntligen tag på Mr Johnson över Skype. Trots en rätt raspig linje, får jag ett trevligt samtal. Med en varm röst svarar han vänligt, tålmodigt och uttömmande på mina frågor, som är så hattigt formulerade på "swahili-svenska".

Kiusabu

När jag når honom befinner han sig på Kiusabu, organisationen som han bor hos och vars arbete han varit väldigt aktiv i de senaste fyra åren. Kiusabu = Kikundi cha Uzalishaji na Sanaa Bunda = Kulturutvecklingsgruppen i Bunda. Bunda är en liten distriktstad mellan Mwanza och Musoma. Kiusabu är en CBO, Community Based Organization, som närmast kan liknas vid en blandning av en NGO och en fritidsgård, dit unga människor kommer och lär sig att spela musik och att dansa, men även utbildas i samhällsfrågor som t ex hiv/AIDS eller hållbar utveckling. Sen åker man ut i byar och använder sig av "pillret-i-juiceglaset"-metoden, det vill säga lockar till sig folk med sina spektakulära dans- och musikuppträdanden och samtidigt passar på att vidarebefordra den samhällsinformation man erhållit.

Mr Johnson under ett mangoträd med musikvännerna Johan Bärj och Raz Helli "Professional".

Foto: Per Tjäder

Mr Johnson berättar att det var på Kiusabu som han för fyra år sedan tog sina första stapplande musiksteg. Sen dess har han snabbt kommit att utvecklas till en musikalisk multitalang. Han kan traktera både trummor, piano och gitarr. Framförallt sjunger han med en strålande vacker röst, som på ett elegant sätt rör sig mellan djup baryton och en fantastisk själfull falsett.

Kontakt med Färneboelever

På Kiusabu kom han också förra året i kontakt med de två svenskarna Per Tjäder och John Bärj, som praktiserade på organisationen genom Färnebo folkhögskola.

Under tiden med svenskarna började Mr Johnson att komponera och arrangera egna låtar. Deras närvaro kom att betyda mycket för hans utveckling både när det gäller musikaliska genrer och textmässiga variationer. Utöver ett antal fantastiska, men relativt konventionella rumbalåtar, har han bland annat gjort swahiliversioner av dels Bob Marleys reggae-hit *Stir it up (Weka juu)*, dels Ebba Gröns gamla punkdänga *Beväpna er (Nachukia)*.

Vidare har han gjort något vad man närmast får beteckna som "Östafrikansk gospel", som stora likheter med den amerikanska varianten vad det gäller det religiösa innehållet, men särskiljer sig en del i musikalisk färgning. Dessutom är sångerna på kiswahili.

Första skivan och Kila mtu

Inom den genren har Mr Johnson skrivit en hit som heter *Kila mtu (ni Yesu)*, som är en riktigt svängig sak. För övrigt har även den svenska anknytning, då den är inspirerad av Thomas di Levas *Everyone is Jesus*. Mr Johnson berättar att det är med just *Kila mtu*, samt

ett antal andra av hans gospellåtar som han har fått möjlighet att spela in en skiva. När jag ringer honom är han faktiskt precis på väg till studion för att lägga om sången på en låt och fila på de sista bitarna på hela skivan. Studion han arbetar med heter Bukemba Rock Studio och ligger i Musoma och producent för skivan är chief Fumeika, som lyckats fånga in Johnsons sound på ett ytterst kongenialt sätt.

När skivan är klar ska man se till att få ut låtarna över radion, vilket är det mest effektiva sättet att sprida dem. Ett antal spelningar håller även på att inplaneras. Mr Johnson berättar också att det gjorts en video till *Kila mtu* vars innehåll han lakoniskt beskriver så här "det är jag som sjunger och så är det lite jag när jag spelar gitarr".

När gospelskivan är klar är också tanken att han ska spela in dels Kiusabus sånger och även hans egna mer samhällskritiska och musikstilsalternerande låtar.

En ny Remmy Ongala?

Efter att ha gett mig all denna information måste Mr Johnson rusa vidare till studion. När jag tagit av mig headsetet kommer jag att tänka på ryktena om att Dr Remmy Ongala, Tanzanias största och viktigaste popartist genom tiderna, dels fått diabetes och dels blivit frälst och därför, till allmän beklagan, valt att sluta med musiken. Om detta stämmer, är behovet av en ny musikstjärna i Tanzania som kombinerar medvetna texter med sprudlande rumba skriande. Och vem vet, kanske det är Mr Johnson som kommer fylla hans skor?

Musikaliskt finns där talangen och texterna bär på samma slags "läkande egenskaper" som Remmys texter ansågs göra och som gav honom epitetet "Dr". Det är inte omöjligt att det i framtiden kommer vara en "Mr" som kommer vara Tanzanias största artist.

Rasmus Bernander

Mr Johnsons musik samt musikvideo finns att lyssna och titta på <http://www.myspace.com/bwanajohnson>

Tio år med Barbro-skolan

Den 2 december i fjol var det 10 år sedan Barbro Johansson dog. Året innan fick hon uppleva att kvinnor i Tanzania som haft henne som förebild och lärare bildade *Barbro Johanssons Fond för Utbildning av Flickor i Tanzania* – JOHA Trust. I spetsen för initiativet stod Anna Tibaijuka och hennes man Wilson Tibaijuka, dåvarande ambassadör för Tanzania i Sverige.

Mama Barbro bidrog själv med en grundplåt till flickskolan i Luguruni, som blev fondens främsta projekt. Med hjälp av andra frivilliga insatser i Tanzania och Sverige, en tomt från den tanzaniska staten och ett startbidrag från Sida kom undervisningen igång i provisoriska lokaler år 2000. Nu är Barbro-skolan en väl etablerad internatskola med 540 elever på högstadie- och gymnasienivå. Tack vare en engagerad styrelse, en skicklig rektor och bra lärare har skolan lyckats med att fullfölja ambitioner för utbyggnaden och för att vara en mönsterskola.

Finansiering ständig huvudvärk

Sida, Stödföreningen i Sverige, föräldraföreningen vid skolan och andra givare har under åren bidragit med pengar och andra resurser. Ändå har inte skolan, och flickorna där, någon gång från det ena året till det andra kunnat vara säkra på att pengar funnits för utbyggnaden, för lärarlöner, maten och allt det andra som måste betalas i en internatskola.

Fina studieresultat lockar elever

Den goda andan och de fina studieresultaten vid Barbro-skolan har trots den finansiella osäkerheten gjort skolan populär bland föräldrar och flickor med studiehåg. Inför läsåret 2009 sökte 700 flickor till 135 platser. I många fall kom de från familjer som själva har förmåga att betala årsavgiften på omkring 15 000 kr. Det är bra för den finansiella hållbarheten, för den sociala blandningen och för kraven på kvalitet vid skolan att den kan dra till sig betalande elever.

För Barbro Johansson och den svenska stödföreningen var och är det främsta målet ändå att fattiga flickor också ska få en ordentlig möjlighet till bra utbildning. I stadgan för den tanzaniska stiftelsen JOHA Trust uttrycks målet som att flickor med studiehåg oavsett etnisk, religiös bakgrund eller ekonomiska möjligheter ska ges chans till utbildning. En gemensam ambition är att omkring hälften av avgiftsintäkterna vid skolan ska

komma från stipendier till fattiga elever. Stödföreningen har spelat en nyckelroll för att förverkliga detta. Under 2008 och 2009 har därutöver stipendiemedel från Sida varit centrala för att klara finansieringen av stipendier till flickorna från fattiga hem – flickor som blivit fler och fler allteftersom skolan växt.

Avtalet med Sida har löpt ut

Just nu är de ekonomiska utsikterna för skolan särskilt osäkra. Avtalet som Sida haft om avslutande stöd för byggnation och som också innehöll en post för stipendier har löpt ut. För att få grepp om förutsättningarna för hållbarheten på längre sikt för skolan har Sida bekostat en konsultstudie.

Stödföreningen ger stipendier

Från och med nu behövs drygt 4 miljoner kronor om året för stipendier för att fattiga flickor i någon av skolans sex årskurser ska kunna fullfölja studierna och nya elever tas in. När full kapacitet nåtts vid dryga 700 elever behövs ytterligare 1-2 miljoner kronor i stipendiefonden. Det är i den här fasen glädjande att Stödföreningen under 2009 kunde göra sin största insats hittills för flickorna vid Barbro-skolan. Sammanlagt 1,1 miljoner kronor betalades ut och fördelades på stipendier till 93 flickor. *Stödföreningen för Barbro Johanssons Fond för Utbildning av Flickor i Tanzania* har engagerade medlemmar och vänner. Insamlingsresultaten har förbättrats år från år. Under 2009 kunde föreningen därför skjuta till 340 000 kr av ackumulerade gåvomedel till Radiohjälpens två bidrag 2009 på sammanlagt 760 000 kr.

För alla som är engagerade i Barbro-skolan, och inte minst för alla flickor som är beroende av stipendier, är osäkerheten om finansiering en källa till oro. Problemet dimensioner växer ju också när eleverna blir fler. Barbro-skolan har starkt stöd av tanzaniska myndigheter men förväntas i nuläget finansiellt klara sig i huvudsak på egen hand.

Flera ansökningar inlämnade

Stödföreningen arbetar därför nu strategiskt med att försöka bredda basen för frivilliga bidrag från Sverige. Ansökningar om bidrag för stipendier för 2010 och helst ett par år framåt har som tidigare lämnats in till Radiohjälpen. Föreningen har också vänt sig till andra insamlingsorganisationer. Radiohjälpen har godkänt sitt förhoppningsvis första bidrag för 2010 på närmare 400 000 kr. Ett lovande besked är att en företrädare för läkarmissionen beslutat besöka Barbro-skolan. Stödföreningen har också fått ett förhandsbesked från Forum Syd om bidrag under tre år för pedagogiska, demokratiska och administrativa utvecklingsinsatser vid skolan.

Mardrömmen att någon fattig flicka inte kan gå kvar i Barbro-skolan för att det saknas pengar för stipendier, får inte slå in. Som ordförande i Stödföreningen besökte jag tillsammans med min make Tanzania och skolan i slutet av januari. Jag ville träffa skolledningen, Sida och utbildningsmyndigheterna för att hållbarhet etc efter besöket.

Tillägg efter besök i januari

Äntligen kunde min man Göran och jag få till ett besök vid Barbro-skolan under pågående termin. Vi fick möta och tala med elever, lärare och bespisningspersonal. Med rektorn Halima Kamote hade vi långa diskussioner om framtiden för skolan. Det är en fröjd att träffa dem alla och se vad som åstadkommit sen starten för 10 år sedan. De som går i skolan och har sina arbeten där var påtagligt glada och stolta att finnas vid en välskött institution, där lärarna är motiverade och eleverna – fattiga som mer välsituerade – trivs, arbetar hårt och har framtidstro. Det tråkiga är att den nu grumlade av oro för om det i år och nästa år skall finnas tillräckligt med pengar för att de som betalar för sig med stipendier skall kunna gå kvar. Efter de senaste intagningarna av 90 elever till två parallellklasser i första årskursen är antalet flickor uppe i 540. Man skulle egentligen det här året liksom det förra ha rekryterat till tre parallellklasser och fler flickor från fattiga och utsatta förhållanden. Men den här gången vågade man inte det.

Geografi/SO-läraren Susan, Allan Ekstedt från läkarmissionen, Karin Herrström, Gun-Britt Andersson och Halima Kamote *Rektor Halima Kamote på JOHA-Trust-skolan i Luguruni.*

Behoven i år

I år 2010 behöver omkring 3 miljoner kr kunna delas ut i stipendier för att behöva i de olika årskurserna skall kunna gå kvar. I Stödföreningen har vi som mest kunnat skicka ner en miljon kr på ett år och så länge Sida inte kommit med något nytt beslut om fortsatt stöd är både nervositet för och tankeverksamhet kring framtiden febril. Tillsammans med skolan håller några lokala konsulter på att ta fram en ny verksamhetsplan. Sida finansierar konsulterna och framåt våren kommer besked från Sida om man är beredd att ge ytterligare stöd till Barbroskolan. Signalen har länge varit att Sida vill se ett slut på sin insats och inom undervisningssektorn helt koncentrera sig på budgetstöd. JOHA Trust som är huvudman för Barbroskolan är införstådd med detta men behöver få tid på sig att finna andra helst lokala finansieringskällor för stipendier och vädjar också starkt om att få hjälp med att ersätta den helt otillräckliga provisoriska matsalen.

Kraftig expansion av skolväsendet

Vår lilla delegation träffade också Sida och utbildningsministeriet. För dem är inte Barbroskolan bara en skola bland andra. Den uppskattas för att den är en modell som når goda resultat och för att den präglas av en anda av frimodighet och samhällsengagemang. När det gäller pengar är ändå den största utmaningen för ministeriets folk att få fram resurser, budgetmedel, lärare, läromedel mm för den fenomenalt snabba utbyggnaden av de statliga sekundärskolorna. När Barbroskolan startade år 2000 fick sammanlagt drygt 70 000 elever plats i sekundärskolans första årskurs, varav 44 000 i statliga skolor. På den högre nivån A-level dvs från årskurs 5 började

då sammanlagt 13 090. År 2005 hade motsvarande siffror stigit till 524 325 och 19 000. I fjol, 2009, närmade sig Tanzania målet att det skall finnas en sekundärskola i varje Ward (den administrativa enheten med ett antal – fåtal - byar) Närmare 1,5 miljoner barn började i sekundärskolans första årskurs och av dem 1,3 miljoner i statliga skolor. I primärskolan är könsfördelningen nu jämn i Tanzania men en övervikt som blir större ju högre upp man kommer finns kvar för pojkarna på sekundärskolan. I antal har utbyggnaden under de senaste åren ännu inte fått mer än begränsat genomslag i årskurserna 5 och 6. Till 5:an antogs 2009, 43 000. Av dem fördelade sig 18 000 flickor på 12 500 i statliga skolor och 5 500 i privata.

Det här blev mycket siffror men de illustrerar att miljön som omger Barbroskolan radikalt ändrats under de tio åren som gått. Ungdomar runt om i landet har fått ökade möjligheter att komma vidare efter primärskolan. Men kvalitén på utbildningen är inte sällan skrämmande låg och för många fattiga är avgifter och kostnader också för att gå i de statliga skolorna oöverkomliga.

Flickorna fortfarande missgynnade

Vid de senaste intagningarna i Lindiregionen kom bara hälften av dem som antagits till första årskursen till skolstarten. Uppgiften hade ännu inte analyserats, men antagandet på ministeriet var att de flesta som uteblev var flickor. När avståndet till en skola är stort är flickorna de mest utsatta. De liksom många med splittrade familjer om de alls finns, behöver tryggheten i en internatskola.

Privata sekundärskolor som genom sina exempel visar på att tanzaniska flickor och pojkar kan prestera bra om de

får chansen är välkomna inslag i utbildningspolitiken i Tanzania. Barbroskolan tillhör de goda exemplen men kan lika lite som andra privatskolor påräkna något statligt stöd under de närmaste åren. Möjligen kan ett stipendieprogram som Världsbanken haft tidigare återinföras. För att Barbroskolan skall få fortsätta att utvecklas och fylla sin mission att ge också fattiga flickor en chans till utbildning av god kvalitet behöver vi i stödföreningen fortsätta och helst stärka insamlingsverksamheten. Viktigast för den långsiktiga hållbarheten och för att nå syftet med skolan är ändå att JOHA Trust i Tanzania finner vägar att vidga basen för bidrag till stipendier. I stödet som Forum Syd givit förhandsbesked om, ingår en komponent för stöd till att förbättra den tanzaniska styrelsens kapacitet för att säkra finansiering. Ambitionen att hälften av intäkterna vid skolan skall komma från stipendier får kanske ändå överges och tillväxtplanerna ses över.

Stipendiefond

Om man om något år skulle nå till ett läge där 30% av flickorna tas emot från fattiga och utsatta hushåll behövs med dagens kurser, penningvärde och storlek på skolan en årlig stipendiefond på omkring 3 miljoner kr. Det borde kunna vara ett realistiskt beting och en situation för Sida att bädda för genom bistånd för stipendier (och helst också för en ny matsal) under ytterligare ett par år. Med gemensamma krafter bör vi väl ändå från svensk sida kunna se till att flickskolan i Luguruni lever upp till kraven för att vara en stolt påminnelse om Barbro Johanssons insatser för Tanzanias utveckling.

Text: **Gun-Britt Andersson**

Foto: **GGBA**

Nyheter från ambassadören

EU-ordförandeskapet är över. Visst drar jag en suck av lättnad, det måste jag erkänna. I Dar es Salaam har vi lett det lokala EU-arbetet under hela 2009. Det har varit rätt slitsamt mellan varven, inte minst på det rent praktiska planet. Diplomati kräver möten och möten arrangerar sig inte själva – särskilt inte om de ska ge några resultat som sträcker sig bortom allmänt prat.

Jag har flera gånger fått frågan om vad EU-ordförandeskap egentligen betyder för oss på ambassaden i Tanzania. Vad är det vi faktiskt har gjort?

I något papper såg jag den lokala ordförandens uppgift sammanfattad ungefär så här: Representera EU, koordinera EU, förhandla för EU. För att ta detta några steg närmare vardagen, låt mig ge några exempel.

När vi såg tecken på oegentligheter i väljarregistreringen på Zanzibar i augusti samordnade vi ett uttalande av de tolv lokala EU-ambassadörerna – tillsammans med fyra andra länder. (Dess bättre har nu handslaget mellan president Karume och oppositionsledaren Seif Shariff Hamad den 5 november fått det politiska läget på Zanzibar att ljusna.)

När vi fick rapporter om att boskaps-skötare i norra Tanzania i våldsamma former hade drivits bort och fått sina bostäder förstörda formulerade vi en gemensam EU-linje och tog upp vår oro i möten med flera ministrar i regeringen.

Vi begärde ett möte med utbildningsminister Maghembe i december där vi diskuterade barns rättigheter – särskilt förbud mot skolaga och åtgärder mot tidiga graviditeter. Ministern bekräftade bl a att landets nya utbildningspolicy ska inkludera en rätt för gravida flickor att fortsätta sin skolgång i någon form i stället för att utestängas som idag.

När FN:s klimatkonferens närmade sig hade den sk EU-trojkan ledd av Sverige ett möte med miljöminister Batilda Burian både för att redovisa EU:s linje och för att lyssna in Tanzanias. (Dess värre gav ju sedan klimatmötet i Köpenhamn inte de ambitiösa resultat som vi alla hade hoppats på och arbetat för.)

En viktig del av jobbet har handlat om att få en mer regelbunden politisk dialog mellan EU som union och Tanzania på spåret. Det låter kanske varken komplicerat eller spännande. Men det har faktiskt varit både och.

Komplicerat redan med alla praktikaliteter – att få kalendrar koordinerade och

överenskomna mötestider respekterade. Spännande i så motto att dialogen när den väl kommit till stånd har hjälpt oss förstå varandra bättre. Hur ser vi gemensamt på utvecklingen i Zimbabwe? Vad kan vi göra tillsammans för att bekämpa piraterna utanför Somalia dit EU t o m skickat en marin militär styrka, EUNAVFOR. Vad betyder integrationen i Östafrika för Tanzania? Vad kan göras för att förbättra affärsklimatet och stärka kampen mot korruptionen? De två senare frågorna var även centrala vid den årliga genomgången av budgetstödet till Tanzania i november.

Vi bestämde på ett tidigt stadium under det svenska ordförandeskapet här i Tanzania att vi skulle ge extra prioritet åt frågor som gäller demokrati, transparens och mänskliga rättigheter. Naturligt för en gemenskap som i hög grad bygger på just de värderingarna. Men också områden där vi kände att EU kan göra skillnad. På vårt sista möte godkände t ex alla EU-ambassadörerna en gemensam strategi för hur EU skall arbeta i Tanzania med jämställdhet mellan könen, och gången innan en rad gemensamma EU-aktiviteter för barns rätt.

Jag hoppas vi kan fortsätta arbeta så här. Med ett starkt fokus på mänskliga rättigheter. Och med tydliga prioriteringar. Om EU t ex envetet och uthålligt driver barnrättsfrågor så kommer det i det långa loppet att påverka – inte bara vad som står i våra anföranden och artiklar utan också vad som händer i verkligheten bortom högtidstalen.

Och det är ju till sist en av många poänger med EU: Att vi kan ge större eftertryck åt det vi säger, tycker och gör när vi gör det tillsammans – 27 medlemsländer och så mycket som en halv miljard människor.

Med varje rimligt mått mött har Sverige fått mycket uträttat det här halvåret när våra ministrar har lett EU i alla tänkbara sammanhang. Det finns redan en bra sammanfattning som är utlagd även på vår ambassads hemsida.

Ett av de viktigaste resultaten – när man så småningom blickar bakåt – kommer säkerligen anses vara att det så kallade Lissabonfördraget kom på plats. Det stärker EU, det gör EU effektivare och det gör EU än mer kapabelt att ta emot nya medlemmar. Det kan noteras att Serbien sållade sig till kretsen av ansökarländer just före jul.

I länder som Tanzania betyder det nya fördraget också att EU-delegationen kommer att få en viktigare och starkare roll när EU:s nye sk *Höge representant* för utrikesfrågor Catherine Ashton nu trätt i tjänst. Exakt hur det kommer att fungera lär visa sig längre fram. Men på tröskeln till ett nytt decennium står EU nu betydligt bättre rustat än om Lissabonfördraget till sist hade havererat.

Det har varit väldigt roligt att få visa upp glimtar av Sverige under detta år som EU-ordförande, inte minst vid Luciamottagningen med över 350 besökare samt vid den lyckade Europeiska filmfestivalen i Dar es Salaam som ambassaden hade förmånen att arrangera i oktober i år.

Även om EU-arbetet kommer att vara en viktig del av ambassadens arbete också under 2010 kommer mer utrymme skapas för annat. Inte minst hoppas jag kunna resa mer i landet och träffa många av er som arbetar runt om i Tanzania. En höjdpunkt redan i januari väntas bli högtidlighållandet av det historiska samarbetet mellan Tanzania och Norden genom *Kibaha Education Centre*. Men mer om detta i nästa nyhetsbrev.

Staffan Herrström
Ambassadör

Minnen av konstnärerna Tingatinga och Linda

Lillemor Hakeman och Olle Wallin minns konstnären som lade grunden till Tingatinga-stilen och Januari Linda åren 1967-71 och Tan-Nordics roll i det hela.

Tan-Nordic Association i Dar es Salaam arrangerade sin första offentliga utställning 18/6-1/7 1971 med Tingatinga och Januari Linda på National Gallery of Arts i IPS-byggnaden.

Henry Blid, *Institute of Adult Education*, var initiativtagare till utställningen. Henry skrev en presentation av konstnärerna i Tan-Nordic News no. 2/20/6/1971. I Tan-Nordic News no. 3/20/9/1971 refereras kort aktiviteten. "18/6 Arts Exhibition opened at National Arts of Tanzania. The Painters were E. Tingatinga and J. Linda. Mr. G. Kahama, General Manager of NDC, welcomed the Minister for Commerce and Industries, Hon. P. Bomani, M.P., who held a speech."

En mycket tidig Tingatingamålning som visar hur man skall vara kulturellt riktigt klädd med anledning av "Operation Vijana".

Lillemor berättar om mötet med Tingatinga

Min familj, min man Pelle och vår flicka Christina, som föddes på Ocean Road Hospital 1968, bodde på Ethiopia Crescent i Dar es Salaam i två år. Närmsta livsmedelsbutik hette Morogoro Stores och där handlade vi våra matvaror.

Alldeles vid entrén till butiken såldes lite lokala hantverk men plötsligt dök det upp färgglada tavlor målade på masonit,

inramade och klara. Den första bild jag köpte var en upplysningsbild om hur en man skulle vara klädd för att vara en proper tanzan och en på hur man inte skulle se ut. Bilden hänvisar till "Operation Vijana" ledd av den nyligen avlidne tanzanske andre vicepresidenten Kawawa. Om man var proper så skulle en man ha en kofia (mössa), breda byxben, ordentligt knäppt skjorta, rejäla trubbiga skor, käpp och väska för dokument, texten vid sidan av denne propre tanzan lyder *Hii Ndiyo (Detta är rätt)*. En man längst till höger visar ett blekansikte med skägg, keps, smala byxor och spetsiga skor och målade naglar. Texten lyder då *Hii apana (Detta är fel)*. En kvinna finns mellan båda männen,

klädd i en ordentlig lång röd klänning bärandes en hink i vänstra handen, sträckande sin högra hand med en uppskattande gest mot den ordentligt klädde mannen.

Lite kul är det med tanke på slöjors vara eller icke-vara i västvärlden idag.

Varför skriver jag så mycket om denna bild, är att den är så långt ifrån den teknik som utvecklats under de drygt 40 år som passerat. Jag föll för dess roliga budskap, glada färger och hemtillverkade ram i gult och rött. Eftersom inget namn fanns på bilden om vem som målat, bad jag konstnären skriva sitt namn på baksidan. **Edwardi Saidi** skrev han med trubbig blyerts. Namnet Tingatinga var inte "uppfunnet" då. Det blev hans signatur senare när han fick ställa ut sina alster. Olle berättar mer om detta nedan.

Pärhlöns (Sw. Kanga) och andra djur är mycket vanligt motiv hos Tingatingamålarna.

En annan bild jag köpte av samme konstnär, är fyra prickiga kangafåglar, där ett huvud på översta fågeln kröker sig in under ramen för att få plats, helt underbar. Det är just detta respektlösa målade som jag blev så attraherad av. Idag ser jag målandet som dekorativt anpassat efter en annan värld. De är inte mindre vackra för det. Var tid har sitt och en del frågor tar aldrig slut, till exempel om hur man ska vara klädd.

När vi rest hem och bosatt oss i Lund hängde vi tavlorna på en vägg i vardagsrummet för att påminna oss om våra upplevelser i Tanzania. En morgon höll jag på att sätta kaffet i halsen, jag satt och läste Dagens Nyheter och slog upp en artikel skriven av Rebecka Tarschys, som skildrade målaren Tingatinga från Dar es Salaam och hans utställningsturné i Europa och USA.

Olle berättar om mötet med Tingatinga, Linda och andra möten

Det är drygt 40 år sen jag kom första gången till Dar es Salaam den 17 september 1969 till jobbet som Senior Instructor på Civil Service Training Centre. Ungefär två månader efter ankomst föddes vår son

Prov på Tingatingas senare produktion. Foto: Jesper Kirknæs

E. S. Tingatinga

Foto: Jesper Kirknæs

Johan, nu 40 år. Vi fick en svensk fadderfamilj, Lillemor och Pelle Hakeman med dottern Christina. Hakemans hade några månader kvar på sitt kontrakt. De introducerade oss i alla möjliga praktiska saker, som att var göra inköp i Kinondoni och Morogoro Stores i Oyster Bay. Där mötte vi Tingatinga, det var så han kallades. Sällan användes hans förnamn. Vi var också hemma hos honom i Koroshoni Village i Msasani. Vi träffade också Linda.

Hur Tingatinga började måla med cykellack på masonit

Tingatinga berättade, att i början fick han cykellack, som blev över, när folk och verkstäder målat cyklar mm. På byggen var det lätt att få tag i kasserade masonitskivor. Målningarna var iögonfallande med sina klara blanka färger. Det sägs att det inte fanns någon rörelse i tavlorna. Jag tyckte, att ju mer man betraktade en tavla, kände man rörelsen i sin fantasi och samspelet mellan djur, människor och växter. Det fanns mycket symbolspråk i tavlorna. Ju mer jag lärde mej om Tanzanias människor, historia, kultur och natur fick tavlorna en ändrad betydelse. Civil Service Training Centre låg nära State House trädgård. Där fanns bland annat påfåglar, kangafåglar och ett par strutsar, om jag minns rätt. Och mycket växtlighet också. Djuren gav ifrån sig ganska råa och höga ljud. Alla klass- och

lärarrum på den institution, där jag arbetade, vette mot trädgården. Ljuden övertrumfades ljuden från fläktarna i taket och luftkonditioneringsapparaterna i väggen. Vi tittade ju till och såg kanske en påfågel spänna upp sina vackra fjädrar. Verklighetens Tingatingatavlor.

Tingatinga sålde hyggligt, men kunde inte leva på det. Samma för Linda. Det har sagts att de kunde få 15 Tshs. Jag vill minnas det motsvarande SEK 7,50. "Rika" wazungus betalade dåligt och prutade. Jag tror en del köpte på spekulation, att Tingatinga en dag skulle bli känd. Då skulle originalen bli värda mycket. Ett av skälen till att göra en utställning med Tingatingas och Lindas tavlor var, att de skulle kunna leva på sin konst. Tan-Nordic tänkte på Henry Blids idé. Men vilka var Tan-Nordic?

Tan-Nordic Association i Dar es Salaam var systerorganisation till Sve-Tan

Tan-Nordic bildades antagligen ungefär samtidigt som Sve-Tan 1968-69, eventuellt något tidigare. Styrelsen hade sju ordinarie medlemmar med sju suppleanter, hälften tanzaner, hälften nordiska. Ordföranden var en högt uppsatt tanzan. Vice ordföranden var svensk, sekreteraren ofta tanzan och kassören från något av de nordiska länderna.

Inför 1971 blev jag tillfrågad att bli Vice ordförande efter Bo Axelsson, admi-

nistratör på National Bank of Commerce. President Nyereres Principal Secretary Dickson A Nkembo tackade ja till ordförandeposten. Han satt i State House och Civil Service Training Centre låg på Magogoni Road bara 50 meter från State House. Vi hade väldigt bra personkemi. Han ringde mej, när vi behövde planera något, och jag ringde honom för att testa idéer. Hela styrelsen fungerade väldigt bra. Vi gick från 85 medlemmar till 400 i slutet av 1971. Vi hade intressanta möten med bra föreläsare, utställningar och eftersittningar som var välbesökta av folk i administrationen. Det var mycket ungt folk där. Talade ministern så kom ofta andra politiker och anställda. Några utrikeskorrespondenter brukade komma och lyssna. Det var väldigt öppna intressanta samtal.

Tan-Nordic Association tänkte på Blids idé

Henry avled för ett par år sen efter stroke. Henry Blid var lärare på Brunnsvik, Arbetarrörelsens folkhögskola utanför Ludvika, och arbetade på Institute of Adult Education och bodde med familjen på Universitetsområdet, där också många rådgivare i folkbildning och andra biståndsarbetare bodde. Henry var konsthistoriker, hade mycket kontakter med Tingatinga och föreslog att vi skulle göra en vernissage med Tingatinga och Linda. Jag tror att danskarna Merete Teisen och

hennes make Knud-Erik Svendsen var med, liksom paret Kirknaes. Hela styrelsen ställde upp. De beslutade att genomföra aktiviteten. Tan-Nordics ordförande, Dickson Nkembo tyckte idén var mycket bra. Regeringen var mycket positiv till *utamaduni*, kultur. Dessutom fanns det handelsmöjligheter. Nkembo föreslog vilka som skulle kontaktas att inviga utställningen (se ovan). Henry Blids idé var att utställningen skulle genomföras på National Gallery of Arts, som låg i förbindelsegången i bottenplanet i IPS-byggnaden. Galleriet förestods då av svenskan Gill Helleberg, gift med den svenska platschefen för SwissAir i Dar. Hon ledde senare HANDICO (Handicraft Cooperation i Changombe).

Eftersom vi registrerat Tan-Nordic enligt gällande lagregler för NGOs då, kunde vi ta emot betalda annonser i Tan-Nordic News, vår tidskrift som utkom med fyra nr per år och vi blev också sponsrade. Först trycktes tidningen av Gaspari, vaktmästare på Svenska Ambassaden.

Utställningen blev mycket välbesökt. Till vernissagens besökare hörde flera länders diplomater och biståndarbetare, inte minst nordiska. Jag har möjligen nerpackade tidningsklipp kanske även Paul Bomanis tal. Den uppmärksamhet utställningen mötte ledde till att Tingatinga, Linda och de nya målarna kunde ta bättre betalt. Tyvärr fick vi som arbetade med att organisera och genomföra det hela, beska kommentarer vad gällde prisökningar på Tingatinga-tavlorna.

I augusti 1972 hölls ytterligare en stor utställning på Nationalmuseet i Dar några månader efter att Tingatinga vådaskjutits.

Vi anordnade möten i bland annat Morogoro och Kibaha. I Morogoro fanns en utställning med lokala målare och hantverkare. Tingatingas och Lindas målningar var också med. Professor Jan Lundqvist, *Tema Vatten vid Linköpings Universitet*, 1971 doktorand i Morogoro och hans hustru Anna med dottern Amina, född i Tanzania, var bland andra kontakter i Morogoro. Vi var fadderfamilj till Lundqvists.

Tan-Nordic anordnade också resor till Ujamaabyar. Två resor genomfördes till Wagogobyn Buigiri, ca två mil öster om Dodoma, i november 1971 och juli 1972. Vi beredde möjlighet för biståndsfolk och besökare till Tanzania att vara med och arbeta en vecka eller två ute byar och del-

ta i bylivet. Arbetet vid skrivborden och klassrummen etc fick ny näring i arbetet i Buigiri.

Gränsen mellan Tanzania och Mocambique är dragen av kolonialisterna från Europa

Det har diskuterats i Habari om Tingatinga hette Edouard Saidi eller Edward Saidi i förnamn. Vi skulle aldrig ifrågasätta, vad släktingarna säger att han heter. Säger de att han är Edward för dem, då accepterar jag detta. När jag berättar om honom, så är han Tingatinga. Jag berättar var han och makuafolket och andra stammar kommer från och områdets historia, som har stor betydelse.

Gränsen mellan Mocambique (Msumbiji) och Tanganyika drogs på Berlinkongressen 1884-85. Människor, som bor i gränsland, var de än bor i världen, rör sig ofta över gränserna vid sidan om gränskontroller. Och byter namn och språk, när gränsen passerats. Slakten finns på båda sidor om gränsen. Portugiserna för väldigt våldsamt fram i sin jakt efter rikedomarna på andra sidan Indiska Oceanen. I princip ockuperades Indiska Oceanen av portugiserna i ca 200 år. I Charles Millers bok *The Lunatic Express* finns några tänkvärda rader om portugisernas framfart i området. Fritt och kort sammanfattat: Framfarten ledde till att den portugisiska närvaron efterlämnade mycket få språkliga och kulturella spår utefter nuvarande Kenyas och Tanzanias kuster. Människorna förträngde allt portugisiskt.

Det finns ännu mer exempel i Richard Halls bok *Empires of the Monsoon*. Kolonialism tvingar människor till att bära namn, som de egentligen inte vill ha men kan vara bra att ha för att överleva kolonialisternas grymma framfart. Det kan vara praktiskt att ha två stavningar på samma namn eller namn som hänger ihop med "rätt" religion. Msumbiji blev ju en portugisisk koloni, när Portugal hade förlorat herraväldet över Oceanen. Det gällde att överleva på bägge sidor av gränsen.

Lillemor Hakeman och Olle Wallin

Lillemor och Olle har båda haft täta kontakter med Tanzania och arbetat där i flera omgångar sedan sjuttioalet. Bland annat var de initiativtagare till Tanzaniaimport.

Tingatingamåleriet

E. S. Tingatinga föddes år 1935 i byn Mindu i Tunduru nära gränsen till Mocambique. Han gick bara två år i skola, arbetade på sisalplantage i Tanga och kom sedan till Dar och skötte trädgården till en direktör som lämnade landet vid självständigheten. När Tingatinga blev arbetslös fick han tid att börja måla. På bara tre år blev han känd och när han vådasköts 1972 hade han samlat en grupp omkring sig, huvudsakligen släktingar, som förde hans arv vidare under det skyddade namnet Tingatinga. Linda som deltog i utställningen 1971 som blev det stora genombrottet, hade börjat med att måla bakgrundsfärgen på masonitskivorna åt Tingatinga. Det var flera andra i gruppen som spelade större roll än Linda. De andra i den ursprungliga Tingatingagrupperna var Adeusi Mandu, Simon Mpata, Ajaba Abdallah Ali, Kaspar Hendrick Tedu, Omar Abdallah Amonde och Hashimu Bushiri Mrutra. Det har gått bra för gruppen som utvidgats och har haft utställningar i Skandinavien, Tyskland, USA och Japan. Idag består kooperativet av fler än 100 konstnärer – se mer på www.tingatingastudio.com.

Uppgifter från Dantans ordförande Jesper Kirknaes som skrivit om Tingatinga i flera sammanhang, bl a till Afrikagruppernas väggkalender 2004 med Tingatingamålningar.

Ytterligare efterforskningar via Tingatinga-kooperativet ger vid handen att Januari Linda även använde namnet John Linda. Linda var Makonde, inte Makua som de flesta andra konstnärerna. Liksom Tingatinga kom Linda till Tanga för att arbeta på sisalplantagerna. Linda var en duktig säljare och knackade ofta dörr i områden med många biståndsarbetare. Någon gång på 1980-talet for Linda till Mombasa och kom aldrig tillbaka. Han var sjuk och det sades att han dog där och en vit man hjälpte till att begrava honom.

Tibaijuka får Göteborgspriset 2009

Halva mänskligheten bor i världens snabbt växande städer och tätorter. Här förbrukas 75 % av energin. Härifrån kommer 80 % av de klimatpåverkande utsläppen. Därför är kampen för att skapa mer hållbara städer och regioner – miljömässigt och socialt – en av ödesfrågorna. Just därför delades Göteborgspriset 2009, 1 miljon kronor, lika mellan tre personer som hittat nya lösningar på dessa gigantiska utmaningar: Anna Tibaijuka, Tanzania, Enrique Peñalosa, Bogotá, Colombia, Sören Hermansen, Samsö, Danmark.

Agnes Mwaiselage, Lars Asker, Anna Tibaijuka med Göteborgspriset i handen och Folke Strömberg på mottagning i ambassadörsresidenset den 27 november. I bakgrunden skimtar Lisbeth Palme, en av Mama Barbroskolans vänner.

Foto: Prosper Kaberwa

Göteborgspriset – Nobelpriset i miljö – delades ut för tionde gången den 26 november 2009. Prissumman är på sammanlagt en miljon kronor. Priset instiftades 1999 av Göteborgs stad tillsammans med ett flertal intresserade företag. Syftet är att ”stimulera till fortsatt positiv utveckling och uppmärksamma strategiskt arbete för hållbar utveckling, nationellt och internationellt”.

Dr Anna Kajumulo Tibaijuka är undergeneralsekreterare i FN och sedan år 2000 chef för Habitat i Nairobi, världsorganisationens boende- och bostättningsprogram med uppgift att verka för

socialt och miljömässigt hållbara städer. Habitats aktiva roll har under hennes tid vuxit kraftigt i betydelse. Utifrån Millenniedeklarationens delmål att senast 2020 lyfta 100 miljoner sluminvånare ur fattigdom leder Dr Tibaijuka – stridbar, offensiv och med tydligt Afrika- och u-landsperspektiv – ett framgångsrikt globalt arbete med bl a vattenförsörjning och kvinnors möjligheter att förbättra sin närmiljö.

Som en av initiativtagarna till Cities in Climate Change är Anna Tibaijuka även pådrivande i storstädernas praktiska klimatarbete.

Anna Tibaijuka kommer från en småbrukarfamilj i Muleba på västra sidan Victoriasjön där familjen odlade kaffe och bananer. Hon har studerat vid Uppsala universitet och har tjänstledigt från en professorstjänst vid universitetet i Dar Es Salaam.

År 1994 tog hon initiativ till Tanzanias kvinnoråd, BAWATA. Hon har haft en mängd internationella uppdrag och deltagit i konferenser runt hela världen. År 1996 grundade hon tillsammans med sin man, som strax därefter dog, Mama Barbroskolan för flickor för att hedra Barbro Johansson som hela sitt liv arbetade för flickors och kvinnors utbildning i Tanzania. Skolan är en mönsterskola som ger möjlighet för begåvade flickor att studera trots att de är fattiga.

Den 27 november hölls en mottagning för henne i ambassadörens residens i Stockholm. En imponerande samling Tanzaniavänner undfångades osedvanligt god mat och fick tillfälle att prata med Anna som fortfarande kan lite svenska sedan studieåren i Uppsala. Hennes man var då ambassadör i Stockholm och ett av hennes fem barn är födda här. Den nuvarande tillförordnade ambassadören Mrs Mwakasege arbetade då på ambassaden. Deras långa bekantskap tog Mwakasege upp i sitt tal till Anna.

Flera av Annas barn var med på Sverigebesöket och mottagningen liksom hennes lärare från hennes studietid på universitetet i Dar.

Agnes Mwaiselage från ambassaden sade också några ord. Hon och Anna har båda gått samtidigt på sekundärskola i Tabora och sedan träffats under flera internationella konferenser. Även Agnes har studerat städernas utveckling och bl a gjort utvärdering av stödet till bevarandet av gamla staden i Zanzibar.

Anna besöker ofta Sverige i arbetet och för att träffa den svenska stödföreningen för Joha Trust.

Lars Asker

Flyg till Afrika?
Söker Du en pålitlig resebyrå? Då är vi rätt val!
☑ Kunskap ☑ Erfarenhet ☑ Specialpriser (Raptim)
Safari? Anlita Tour Africa, www.tourafrica.se!
(Tour Africa är en del av Tranås resebyrå)
Välkommen!

Tel: 0140 - 375 010
e-post: africa@tranas-resebyra.se
Hemsida: www.tranas-resebyra.se
Tranås resebyrå - trygghet och kvalitet sedan 1979

Swahili
för svenskar
Praktisk parlör för dig som reser eller arbetar i Östafrika
149 kr + porto
www.watatu.com

Swedfund satsar på Östafrika

Riskkapitalbolaget Swedfund har under senare år märkt av ett ökande intresse från svenska företag för etableringar och investeringar i Östafrika. Dessutom har Swedfund själv gjort flera nya investeringar i framförallt Kenya. Därför öppnade Swedfund sitt första utlandskontor i Nairobi, Kenya hösten 2009. Det är Stefan Jansson, Senior Investment Manager, som nu är på plats för att bygga upp kontoret. Swedfund har i dagsläget flera investeringar både i Kenya och Tanzania och räknar med att göra ännu fler.

I samband med invigningen genomfördes Swedfunds *East Africa Private Equity Seminar*. Seminariet var mycket lyckat där svenska riskkapitalister mötte Svenska och Östafrikanska företagare som delade med sig av sina erfarenheter av att göra investeringar i Östafrika. Representanter för ett flertal stora svenska företag deltog.

Östafrikansk Roadshow runt om i Sverige 2010

Swedfund kommer under våren 2010 att genomföra en Östafrika-kampanj i samarbete med de fem östafrikanska ambassaderna i syfte att marknadsföra de investeringsmöjligheter som finns i bl a Tanzania. En roadshow med anhalter i flera olika län i Sverige kommer att genomföras under våren 2010 och man räknar med att detta kommer att öka intresset för Östafrika ännu mer.

Trainee-program för ingenjörer med intresse för bl a Tanzania

Under hösten 2009 praktiserade 30 teknologstudenter på ett av Swedfunds bolag i Kenya, Tanzania och Sydafrika. Teknologerna från Biståndsingenjörsprogrammet på Skövde Högskola var under en månad på plats för att bl a göra studier och föreslå förbättringar i fabriker.

Swedfund har även ett Trainee-program där yngre utexaminerade ingenjörer, ekonomer och jurister erbjuds praktikplats på Swedfunds bolag runtom i världen. Uttagningen för Trainee-programmet 2010 är precis klar och det kommer att skickas praktikanter till Etiopien, Kenya, Bolivia och Uruguay.

Landssorg för Kawawa

Befrielsekämpen och förre premiärministern Rashidi Kawawa gick bort vid 83 års ålder på år 2009 sista dag. Kawawa fick smeknamnet "Krigslejonet". Han samarbetade under många långa år med Mwailmu Nyerere. Nu hedrades han med sju dagars landssorg. President Kikwete sa, i samband med att landssorgen proklamerades, att nationen hade förlorat en stor man och en hängiven politiker. Mzee Kawawa var vår ledare, alltid redo att ge oss råd i olika frågor av nationellt intresse. Hans bidrag till nationen är oerhört stort och vi tanzanier kommer alltid att minnas honom, sa Kikwete.

Kawawa var som medlem i TANU (Tanganyika African National Union) med redan före Uhuru och kom efter självständigheten att inneha flera betydelsefulla poster i partiet och i regeringen. Han arbetade intensivt för sammanslagningen av TANU med Afro Shirzi Party på Zanzibar till CCM och fanns naturligtvis med vid bildandet av unionen mellan Tanganyika och Zanzibar, dvs det som blev Tanzania. Han var permanent medlem av CCMs centralkommitté.

Mzee Kawawa minns vi som en stridbar man som skulle kunna betecknas som en kampanjpolitiker. Under de första 15 åren efter självständigheten stod han ofta på barrikaderna och drev olika kampanjer för att nå partiets politiska mål. Alla kampanjer var inte uppskattade av befolkningen, exempelvis Operation Vijana som föreskrev hur man skulle vara proppert klädd.

Nya ledamöter i Arbetsförmedlingens styrelse

Regeringen förordnade Ingrid Bonde samt Joyce Kimwaga Lundin till nya ledamöter i Arbetsförmedlingens styrelse den 14 januari.

–Jag är mycket glad att de har tackat ja till dessa viktiga uppdrag. Jag är övertygad om att Bonde och Kimwaga Lundin med sina olika bakgrunder kommer kunna tillföra viktiga delar till Arbetsförmedlingens verksamhet, sade arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

Joyce Kimwaga Lundin, född 1955 i Tanzania, är VD för Mikrofinansinstitutet i Sverige AB som drivs av *Nätverket för entreprenörer* från etniska minoriteter och har tidigare arbetat med Equal, *Mångfald i företagsamhet* (Katrineholms kommun) samt varit rektor på folkhögskola i Tanzania.

År 2007 tilldelades Kimwaga Lundin hederspriset som Årets entreprenör från Näringslivets miljöchefer för satsningen på mikrofinansiering till kvinnor med invandrarbakgrund.

Pris till Dar's museichef

Paul Msemwa, chef för stadsmuseet i Dar es Salaam, fick år 2009 det första priset som delades ut från *Hans Mannerby's Memorial Fund for Museum Development*. Han fick priset, som var på 25 000 kronor, för sitt kreativa arbete med Tanzanias museer, hans ständiga arbete för att vidga verksamheten lokalt och internationellt och för sina stora bidrag till det internationella museinätverket. På museet i Dar trivs både turister och lokalbefolkningen. Kulturhuset i Stockholm har inspirerat.

Hans Manneby var museichef i Västra Götaland. Han var också under en lång rad av år ordförande i den internationella museiorganisationen ICOMs kommitté för regionala museer och därefter ordförande i den nationella ICOM kommittén i Sverige. Han var drivande inom det svensk-afrikanska museinätverket SAMP där även Skansen i Stockholm ingår.

Från Safina till Zimbabwe

Johanna Arkåsen är sedan en kort tid Afrikagruppernas organisationsrådgivare i Zimbabwe. Hon har tidigare arbetat med hiv, aids och jämställdhetsfrågor för bland annat Safina i Tanzania.

Konstutställning i Adolf Fredriks skolhus

Afrikansk barnbok

I mitten av december 2009 hade Petra Szabo inbjudit till vernissage av sin utställning i Adolf Fredriks skolhus i Stockholm. Anledningen för oss i Svetan var närmast att hon har planer på att göra en bok om Tanzania för tanzaniska barn. Hon har tidigare skrivit ett par böcker om barnen Mia och Max och tänkte att den här boken kunde ingå i serien. Efter sitt besök i Chekereni i närheten av Moshi har hon börjat fundera på om det är en bra idé. Hon vill att boken skall vara på swahili och rikta sig till barnen som hon träffade vid sitt besök där tidigare i år.

Genom sitt engagemang i föreningen Partnership in Learning som stödjer utbildning bland kvinnor i norra Tanzania fick Petra kontakt med Moshi-gruppen i Danderyds församling. Moshi-gruppen har inspirerats av Mick och Magnus Lidbeck genom deras långa vänskap med pastor Kennedy Kisanga. Kennedys ambitioner är inte bara att vara pastor i församlingen utan också inspirera till praktiskt arbete och lösningar på aktuella problem för församlingsborna. I ett program på TV1 den 4 jan 2010 berättade han själv om sitt arbete och Gunnar Norlén som arbetar vid Makumira theological college betonade vikten av utbildning för alla barn, vilket Kennedy också satsar på. Pastor Norlén menade att det finns så mycket hopp bland kristna tanzanier att vi borde lära av dem att det inte är skilda sfärer mellan religion och liv utan att allt hör samman.

Petra Szabo fick ett stipendium från författarfonden att vara i Moshiområdet i tre veckor. I Danderyds vänförsamlingar på Kilimanjaro slutningar där Kennedy Kisanga är huvudpastor finns fyra Montessori-förskolor och en specialskola. Där träffade Petra barnen och läste sina bilderböcker med dem. Genom sina möten med barnen lärde hon sig mer om deras verklighet på plats än hon tidigare kunnat fantisera om.

Hon har skrivit många barnböcker, som också blivit översatta till andra språk, sedan hon kom till Sverige från Tyskland 1986. Det är enkla berättelser med en sens moral som hon illustrerat med charmiga, färgstarka illustrationer. Särskilt fäste jag mig vid *Emil det halva fåret* som blir mobbat för att han inte ser ut som de andra men som just därför räddar flocken från angrepp av vargen. Boken *Resa till urskogens ände* är en charmerande moralitet om en apa som tycker om att ställa till förtret.

Utställningen innehöll många vackra bilder i friska, klara färger. Några var från tidigare böcker och många från den planerade boken om tanzaniska barn och djur. Petra hoppas att boken skall kunna bli färdig till bokmässan i Göteborg, som ju i år skall fokusera på Afrika. Förlaget har accepterat hennes planer att boken skall kunna bidra till förbrödring mellan barn där och här. Petra skall också ha en utställning i Bredängs kyrka från den 24 april. På Petras hemsida www.petraszabo.se får man veta mer om Petra och hennes böcker.

Petra Szabo i Adolf Fredriks skolhus.

Praktik på en Montessoriförskola i Moshitrakten.

Petra Szabo och Habarisa utsända Katarina Beck-Friis.

Katarina Beck-Friis